

ΒΩΜΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΧΡΟΝΟΣ Α'. — ΑΡΙΘΜΟΣ 5

Ἀθήνα, Δεκέμβρης 15 — 1918

Τὸ φύλλο λεπτὰ 40. Στὸ ἔξωτερικὸ μισὸ φράγκο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΤΕΛΛΟΥ ΑΓΡΑ : *Τῶσπρα λουλούδια.*
 ΚΩΣΤΑ ΠΑΡΟΡΙΤΗ : *Τὸ παλάτι τῆς δικαιοσύνης.*
 ΓΙΑΝΝΗ ΙΒΡΑΚΗ : *Ὁ Περῆς.*
 Π. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΥ : *Χειμωνιάτικο δειλινό.*
 Γ. ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗ : *Δύο ἑνύματα μέσα στὸ χει-
 στιανισμό.*
 Γ. ΠΕΡΓΙΑΔΙΤΗ : *Κατὰ τὸ : La chanson des ma-
 rins hâlés τοῦ Paul Fort.*
 Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗ : *Τὸ καράβι, πέρασε*
 Γ. Θ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ : *3 сонνέτα.*
 ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ : *Ἐξαγνισμός.*
 ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ : *Ἡ Αἰοθητική (τέλος).*
 STEVENSON : *Τὸ τραγοῦδι τοῦ κόκκου.*
 W. SHAKESPEAR : *Ἄθανασία.*
 HAUPTMANN : *Ἑλληνική ἀνοιξη.*
 ΕΥΡΥΠΙΔΗ : *Ἰππόλυτου προσοχὴ πρὸς τὴν Ἄρτεμη.*
 ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ.

Τ' ΑΣΠΡΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Πῶς τ' ἀγαπῶ τὸ περιβόλι
 εἰς αὐτῆ του τῆ στερνῆ χαρὰ
 καί, μέσ' ἐστὴν ὄψιμή τους σκόλη,
 λάμψεις, λουλούδια καὶ νερά !

Στὸ κίτρινο τὸ καλοκαίρι,
 πού ἀρνιέται ἀκόμα νὰ σωθῆ,
 οἱ αὔρες σιγοῦν—καὶ τὸ παρτέρι
 κι' ἀποθυμᾷ νὰ ὄνειρευθῆ.

Τοῦ φύλλου ἡ μοῖρα δὲ στενάζει
 καὶ τῶν νερῶν ἡ μουσική·
 τὸ παραμίλημά του βγάζει
 κάποιο κλωνάρι ἐδῶ κι' ἐκεῖ.

Τις νύχτες, πού ἀφυγκράζεται ὅλη
 ἡ ἀλαφροῦσκιωτη ἐξοχή,
 μὲ σέρνει αὐτὸ τὸ περιβόλι
 κι' ἡ ἔκστατικὴ του ἡ προσοχὴ.

Τότες ἐχρῆνοῦμαι ἐμπρὸς ἔστο θάμμα,
 —ἔστων ἄσπρων κρίνων τὸ Χορὸ :
 στέκουν, σὲ κάποια Νύμφη τάμμα,
 βαθεῖα ἔστοῦ κήπου τὸ Ἱερό.

Στὴ μελαγχολικὴ τους χάρι
 κρεμοῦν κλωνάρια λυγρὰ,
 γύρω ἀπ' τ' ἀσάλευτο φεγγάρι
 σπαρμένο μέσα ἔστα νερά.

Τ' ἄστρα ἀγαποῦν τέτοια γαλήνη,
 τὰ ὄνειρα τόση λησμονιά·
 μάτια δὲν ἔχουν τόση εἰρήνη
 καὶ χιόνια τόση παγωνιά...

Μιὰν ὥρα χθές, μὲ λίγα ἀστέρια,
 μὲ τὸ φεγγάρι τ' ἀγαθό,
 ἔσταύρωσα ἄθελα τὰ χέρια,
 σὰν γιὰ νὰ τοῦς προσοχευθῶ.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

— Βρὲ Μᾶρκο, τί διάολο μῶρὲ κάνεις τόσην ὥρα ; ἀ-
 κοούστηκε ἀπὸ τὴν κορφὴ τῆς ἀψηλῆς σκαλωσιᾶς ἡ φωνὴ
 τοῦ χτίστη πού ἄφησε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ μυστρί γιὰ νὰ
 σκύψῃ νὰ ἰδῆ τί γίνεται κάτω.

— Ἔρχομαι, ἀποκρίθηκε σιγὰ μ' ἕνα ὕφος βαρῆθυμο
 ὁ Μᾶρκος, τὸ μαλέτσικο, κι ἄρχισε νὰνεβαίνει ἀργὰ τὴν
 ξύλινη σκάλα μ' ἕνα πηλοφόρι στὸν ὄμο γιομάτο χιονάτο
 ἀσβέστη, πού σοῦ ἐρχότανε νὰ κόψῃς ἕνα κομμάτι καὶ νὰ
 τὸ φᾶς.

Τὸ Μᾶρκο, τὸ μαλέτσικο, δὲν τόνε χώνεψε κανεὶς ἀπὸ
 τοὺς μαστόρους ἀπὸ τὴ μέρα πού πρωτόπιασε δουλειὰ στὸ
 γιατί· ὅλοι μὲ τὸ βρὲ τοῦ μιλούσανε. Τὸν εἶχανε γιὰ τεμπέ-
 λη καὶ τόνε βρίζανε ἀκαμάτη, καὶ χαραιοφάη ἅμα ἀργοῦ-
 σε λίγο νὰ τοὺς ἀνεβάσῃ τὴ λάσπη. Ὁ Μᾶρκος μὲ τὰ μα-
 κρητὰ ἀχένιστα πάντα, ξανθὰ μαλλιά του πού τὰ χρύσιωνε
 τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, μὲ τὰ μεγάλα ἀνήσυχα μάτια του,
 ψηλός, λιγνός, ἄκουγε καὶ δὲ μιλοῦσε. Γιατί νὰ μι-
 λήσῃ ; Νὰ διαμαρτυρηθῆ, νὰ παραπονεθῆ εἶτανε μάταιο.
 Αὐτοὶ εἶτανε οἱ μαστοροὶ κι αὐτὸς τὸ μαλέτσικο. Κ'
 ἕνα μαλέτσικο πρέπει νὰ τὰ δέχεται ὅλα, καὶ τις γκρίνιες
 καὶ τις βρισιεὶς τοῦ μαστοροῦ. Ἔτσι ἀποχτάει τὸ δικαίω-
 μα ἅμα μιὰ μέρα γίνῃ μαστορας νὰ κάνῃ κι αὐτὸς τὸ ἴδιο
 στοὺς ἄλλους. Μὰ ὁ Μᾶρκος δὲ συλλογότανε νὰ γίνῃ μᾶ-
 στορας. Τέτοια φιλοδοξία δὲν τὴν εἶχε· Κι αὐτὸς δὲν ἤξερε
 τί ζητοῦσε στὸν κόσμο. Κεῖνο ποῦνοιωθε εἶτανε μόνο πὸς
 δὲν εἶτανε φχαριστημένος μὲ τὴν τύχη του, μὲ τὸν ἐναντὶ
 του. Ἀμίλητος πάντα, ἀγέλαστος. Ἄμα καθότανε ὅλοι τὸ
 μεσημέρι, σὰ σήμαινε ἡ καμπάνα τῆς Μητροπόλης, νὰ φᾶ-
 νε ὅλοι μαζί μὲ κουβέντες καὶ γέλοια, αὐτὸς καθότανε μο-
 ναχὸς του παράμερα γιὰ νὰ μασήσῃ τὸ λίγο ψωμί μὲ τὸ
 τυρὶ ἢ τις ἐλλῆς πού τοῦ εἶχε βάλει σ' ἕνα χαρτί ὁ ἀντι-
 κρινὸς μπακάλης. Καὶ πολλῆς φορὲς τις πετοῦσε τις ἐλλῆς,
 ἢ τὸ τυρὶ γιατί εἶτανε σάπιες ἢ γιατί εἶτανε γιομάτο σκου-
 λήκια. Μὰ καὶ τότε δὲν πῆγαινε νὰ παραπονεθῆ στὸ μπα-
 κάλι. Κι αὐτὸ τὸ θεωροῦσε μάταιο. Νὰ παραπονεθῆ στὸ
 μπακάλι ! Κι ὁ μπακάλης οὔτε θὰ γυρίσῃ νὰ τὸν ἀκούσῃ.
 «Σὰ δὲ σ' ἀρέσῃ, μὴν ξαναφωνίσῃς». Αὐτὸ θὰ τοῦλεγε.
 Κ' εἶχε δίκιο.

— Κοίταξέ τονε τὸ γρουσουῆζη, λέγανε βλέποντας τονε νὰ
 κάθεται παράμερα, ξαπλωμένος, μὲ τὸ τοιγάρο σὶδὸ στόμα
 ὅσο νάρθῃ ἡ ὥρα νὰ ξαναπιάσουνε δουλειὰ.

Σὰν κάπνιζε κι' ἐβγάξε τὸν καπνὸ ἀπὸ τὸ στόμα του·

μισόλλεινε τὰ μάτια του σὰ νὰ κοίταζε κάτι πού δὲν τῷ βλεπε ἄλλος κανεὶς.

— Αὐτὸς θὰ γίνῃ κακὸς ἄνθρωπος ; εἶπε μιά μέρα ὁ μάστορὸς του.

Πατέρα δὲν εἶχε· Ὁ πατέρας του πέθανε στὸ φρενοκομεῖο σὰν εἶτανε αὐτὸς ἀκόμη μικρὸ παιδάκι. Σὰν ὄνειρο τὴ θυμᾶται τὴ μέρα πού τονὲ δέσανε τὸν πατέρα του γιὰ νὰ τὸν πᾶνε στὸ φρενοκομεῖο ἐνῶ κείνος φώναζε καὶ δερνότανε. Λέγανε πὼς εἶχε πάθει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ κάποια ἀνώστεια. Πολλὲς φορὲς ὕστερα ρώτησε τὴ μητέρα του γιὰ τὴν ἀρρώστεια τοῦ πατέρα του μὰ κείνη ποτὲ δὲ θέλησε νὰ τοῦ μιλήσῃ καθαρά.

— Νά, μιά ἀρρώστεια. Πὼς τρελλαινόνται οἱ ἄνθρωποι;

Ἐπειτα τῷ ῥρηξε καὶ αὐτὴ στὸ πιότὸ καὶ σὰν πῆγαινε μεθυσμένη τις πιδὸ πολλὲς φορὲς στὸ σπίτι, ἔπιανε τὸ Μάρκο καὶ τὸν ἔδερενε ἔτσι στὰ καλά καθούμενα. Θυμᾶται. Δὲν τὸν ἔνοιαζε τόσο γιὰ τὸ ξύλο, γιὰ τις τσιμπιές πού τοῦ χωνε στὸ μαλακὸ κρεατάκι του. Μὰ καθὼς ἔγερνε πάνω του, τὸν ἔπερνε στὰ μοῦτρα ἢ μπούφα τοῦ ρακιοῦ καὶ αὐτὸ τοῦ κανε πιδὸ πολὺ κακὸ. Ἐπειτα εἶτανε καὶ τὰ παιδιὰ πού τὴν ἐπειράζανε στὸ δρόμο. Τὴν ἐρεθίζανε σὰν τὴν ἐβλέπανε νὰ περνᾶ τρεκλίζοντας κ' ἐρχότανε σπίτι νὰ ξεθυμᾶν ἄπάνω του. Πολλὲς φορὲς ξεχνοῦσε σὰν ἔφευγε νᾶφήσῃ τὸ κλειδί πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα πού τὸ ἀφήνανε καὶ τότε αὐτὸς σὰ γύριζε τὸ βράδυ καὶ δὲν εὔρισκε τὸ κλειδί νᾶνοιξῆ, πῆγαινε στὸ πλισταρεῖο νὰ κοιμηθῆ μαζί με τις κότες. Μιά νύχτα ἔνοιωσε κάτι νὰ τοῦ κολλάῃ στὸ μοῦτρο. Νόμισε πὼς εἶτανε κανένα μολυντήρι, καμιά κατσαρίδα. Ὁχι. Μιά κότα εἶχε κοτσιλίσει ἄπάνω του. Εἶτανε ἀλήθεια ἀστεῖο. Καὶ δὲ θύμωσε. Γέλασε καὶ τραβήχτηκε παραπέρα, πάνω σ' ἕνα σωρὸ ῥοκανίδια πού τὰ εἶχανε γιὰ τὴ μπουγάδα, γιὰ νὰ μὴν πάθει τὸ ἴδιο.

Ἐκεῖ ἦτανε καλά. Κουκουλώθηκε μετὰ τὰ ῥοκανίδια κ' ἔνοιωσε ζέστα πάνω στὸ μαλακὸ κρεβατάκι του. Κεῖνο τὸ βράδυ ἢ μάννα του δὲ μαζεῦτηκε διόλου στὸ σπίτι.

Ἦτσι μεγάλωσε ὁ Μάρκος. Λέγανε οἱ γειτόνοι πὼς θὰ καταντήσῃ ἕνας μόνος γιὰτὶ αὐτοὶ εἶχανε μεγάλη πεποιθήσῃ στὴν ἀνατροφή πού δίνανε στὰ παιδιὰ τους. Μὰ ὁ Μάρκος γίνηκε δουλευτής. Τραχειὰ δουλειά. Νὰ σὲ ψῆνῃ ὁ ἥλιος τὸ καλοκαίρι καὶ νὰ τρέχῃ ὁ ἴδρωτας ἀπὸ τὸ κούτελο σὰν ἀνεβαίνης τὴ σκάλα τῆς σκαλωσιᾶς φορτωμένος τὸ πηλοφόρι, νὰ σὲ ξουρῖζῃ ὁ βορηᾶς τὸ χειμῶνα πάνω στὰ ὕψη τοῦ γιαπιού, δὲν εἶναι δουλειὰ πού μπορεῖ νὰ σ' ἐνθουσιάσῃ σὰν τρέμῃ μάλιστα ἢ καρδιά σου μὴν πέσης καὶ γκρεμοτσακιστῆς. Μὰ ὁ Μάρκος δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ μόνος. Ἦθελε νὰ δουλέψῃ. Ὅσο γιὰ τὴ μάννα του, τὸ πῆρε πιδὸ ἀπόφαση. Ἄμα γύριζε κείνη ἀργότερα, σηκώνοντανε καὶ τῆς ἀνοιγε. Κι ἄμα δὲν εἶχε αὐτὴ νᾶγοράσῃ ρακὴ καὶ φώναζε, πῆγαινε πῦτὸς στὸ μπακάλη καὶ τῆς ἀγόραζε. Γιατὶ τὸ καταλάβαινε πὼς ἔπρεπε νὰ πῆ, νὰ πῆ... Εἶτανε ἢ μόνος εὐτυχία πού τῆς ἀπόμεινε στὴ ζωὴ. Νὰ τὴν ἐμποδίσῃ, νὰ τὴν ἐσυμβουλέψῃ. Εἶτανε τώρα ἀργά. Τὸ γυαλὶ ράισε, δὲν ξανακολλάει.

Σὰν τὸν ἔστρωνε στὶς βρισιές, δὲ θύμωνε μαζί της.

— Καλά, καλά, πέσε τώρα νὰ ἡσυχάσῃς.

Μιά βραδεῖα τοῦ πέταξε μιά πῆλινη τσανάκα στὸ κεφάλι. Ἐσκυψε κ' ἢ τσανάκα ἔσπασε στὸν τοῖχο· Δὲ θύμωσε.

— Καλά, πέσε τώρα νὰ κοιμηθῆς, τῆς εἶπε πάλι κ' ἔπειτα σὰν τὴν ἄκουσε νὰ ροχαλίξῃ, σηκώθηκε καὶ τῆς ἔρρηξε ἀκόμη μιὰν παληὰν ἀντρομήδα πού εἶχανε γιὰτὶ ἔκανε ἀλήθεια πολὺ κρύο ἐκεῖνο τὸ βράδυ.

— Ἦ κακομοῖρα, θὰ κρυώνῃ, μουρμούρισε.

Τὸ σπίτι ὄλο καὶ προχωροῦσε. Ζύγωνε νὰ τελειώσῃ. Κ' ἢ ξύλινη σκαλωσιὰ πού τὸ περιζώνε σὰν πανοπλία ὑψωνότανε περήφανη, ζηλιᾶρα σὰ νᾶθελε νὰ τὸ κρύψῃ ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων πού σὰν περνούσανε ἀποκάτω σηκώνοντανε τὸ κεφάλι τους καὶ τὸν καμαρώνανε. Γιατὶ θὰ εἶτανε ἀλήθεια ἕνα στολίδι τὸ χτίριο αὐτὸ πού θὰ ὑψωνότανε σὲ λίγο στὸ κέντρο τῆς πόλης, ὀλόλευκο, ἐπιβλητικὸ, ναὸς τῆς Δικαιοσύνης, γιὰ νὰ συμβολίσῃ τὴ Δικαιοσύνη, ὀλόλευκη κ' ἐπιβλητικιά. Ὁ ἀρχιτέκτονας εἶχε μιὰν ἀληθινὴ ἔμπνευση καὶ τὸ βραβεῖο πού τοῦ ἀναγνώρισε ἢ Ἀκαδημία τοῦ Παρισίου γιὰ τὸ σκέδιό του εἶτανε ἢ ἀναγνώριση ἢ ἐπίσημη πού τοῦ φερε μονομιᾶς τὴ φήμη, τὸν πλοῦτο, τὴν εὐτυχία. Ἦ ψυχὴ τοῦ παραξένου ἑκατομμυριούχου πού ἀφῆσε ὄλη του τὴν περιουσία γιὰ νὰ ὑψωθῆ τὸ λευκὸ αὐτὸ Παλάτι τῆς Δικαιοσύνης πού τὴν ὄνειρευτῆκε βασίλισσα σὲ ὄλη τὴ γῆ, ἢ ψυχὴ του μποροῦσε νὰ κοιμᾶται ἢ σιχη μὲσα στὸν τάφο της. Τὸ παλάτι σὲ λίγο θὰ εἶναι ἔτοιμο κ' ἢ ἰδέα πού συμβολίζει θάπλωθῃ σὲ λίγο σὰν ἡσκιος στὴν κουρασμένη ἀνθρωπότητα.

Προχωρεῖ ἢ οἰκοδομῆ, οἱ ἐργάτες τραγουδᾶνε γιὰ νὰ σκοτώσουνε τὴν κούραση καὶ μόνον τὸ πρόσωπο τοῦ Μάρκου μένει ἀγέλαστο, συννεφιασμένο. Μέρα μετὰ τὴν ἄλλη μὲνεται πιδὸ κατσουφιασμένος. Φαίνεται σὰ νὰ μελετᾶ κάτι γιὰτὶ πολλὲς φορὲς στέκεται ἀκούνητος καὶ μοιάζει σὰν ἀφαιρέμενος λὲς καὶ θέλει νὰ διώξῃ κάποια ἰδέα πού τοῦ κόλλησε στὸ μυαλό. Ἐνας ἐργάτης τονὲ βλέπει καὶ λέει.

— Τί διάολο ἔπαθε αὐτὸ τὸ παιδί. Σὰ χαζὸ φαίνεται.

Ὁ μάστορὸς τονὲ χορταίνει βρισίδια πού ἀργεῖ κάποιε νὰ τοῦ ἀνεβάσῃ τὴ λάσπη.

— Μπορεῖ νὰ γκρεμιστῶ ἢ βιαστῶ, ψιθυρίζει ὁ Μάρκος ἀδιάφορα.

— Τί λες ἐκεῖ ; θὰ χάσῃ ἢ Βενετιά βελόνι, φωνάζει ὁ μάστορὸς μετὰ κάτι χοντρά γέλοια.

Τονὲ κοιτάζει στὰ μάτια καὶ δὲν τοῦ δίνει ἀπάντησῃ...

Σάββατο. Οἱ ἄλλοι ἐργάτες ἔχουνε σκολάσει, βάλανε τὰ μεροκάματα τῆς βδομάδας στὴν τσέπη καὶ φύγανε γιὰ νὰ ψωνίσουνε τίποτα γιὰ τὸ σπίτι τους γιὰτὶ ξημέρωνε Κεριακὴ ὁ οὐρανὸς μολύβι καὶ ὁ ἀγέρας ξουράφι πού ξουραφίζει τὸν ἔρημο δρόμο.

Στὴν κορφὴ τοῦ γιαπιού κυματίζει μιά λεικὴ σημαίτσα καὶ γύρω της ἄλλες μικρότερες πολύχρωμες σημαίτσες, οἱ σημαίτσες ὄλων τῶν κρατῶν πού στέκονται χαμηλότερα μπροστὰ στὴν ἄσπρη σημαία τῆς Δικαιοσύνης σὰ νᾶναγνωρίζουνε ἔτσι τὴν ὑπεροχὴ τῆς πάνω ἀπὸ λαοὺς καὶ ἀπὸ κράτη.

Ὁ ἀρχιτέκτονας μετὰ τὸ θλιμμένο πρόσωπο καὶ τὴν βαθεῖα ματιὰ ἀνέβηκε ἀργὰ τὴν ξύλινη στενὴ σκάλα καὶ στάθηκε στὴν κορφὴ τοῦ γιαπιού. Τὸ συνήθιζε αὐτὸ κάθε βράδυ σὰ σκολάζανε οἱ μαστόροι καὶ φεύγανε, νᾶνεβαίνῃ

“ΒΩΜΟΣ,”

ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ — ΣΕΛΙΔΕΣ 12

Συνδρομὴ προπληρωτέα 10 δρχ. φρ. τὸ χρόνο· σὲ καλὸ χαρτὶ δρχ. φρ. 25. Συνδρομὲς καὶ διὰ ἄλλο στέλνονται στὸν κ. Σπύρο Μόχο, Περικλέους 28 — Ἀθήνα.

νὰ τὸ ξέρῃς καὶ σὺ, πὼς τὸ Παλάτι τῆς Δικαιοσύνης θεμελιώθηκε πάνω σὲ μιὰ ἀδικία...

Ἦ φωνὴ του εἶτανε σφυριχτὴ σὰ νὰ σφύριζε κανένα φεῖδι.

Ὁ ἀρχιτέκτονας τραβήχτηκε παραπίσω. Ὁ Μάρκος τὸν ἀκολούθησε. Τώρα βρισκότανε στὰ χεῖλια τῆς σκαλωσιᾶς.

— Τὸ παλάτι μου ψιθύρισε μετὰ λατᾶρα σὰ νὰ μιλοῦσε γιὰ κανένα ζωντανὸ πλάσμα.

— Ναὶ τὸ παλάτι σου. Ἐσὺ θὰ γίνῃς, ἔγινες πιδὸ ἀθάνατος. Τὸνομά σου θὰ σκαλιστῆ μετὰ χρυσᾶ γράμματα, θὰ περάσῃ στερεῆς καὶ θάλασσε, θάπλωθῇ σὲ ὄλην τὴν οἰκουμένη. Κ' ἐγὼ ; Ἐγὼ δὲ δούλεψα γιὰ νὰ ὑψωθῆ αὐτὸ τὸ χτίριο ; Δὲν ἴδρωσα, δὲν ξεπάγιασα. Ἐμένα ποιὸς θὰ μάθῃ τὸνομά μου ; Νὰ πού οὔτε σὺ ὁ ἴδιος δὲν τῷ ξέρεις.

Σώπασε γιὰ μιὰ στιγμή. Τώρα τὰ σύννεφα εἶχανε πάρει πιδὸ ἕνα χρωμα μολυβένιο. Ὁ ἄνεμος σφύριζε, περνοῦσε μέσα ἀπὸ τις ἄδειες σάλες τοῦ Παλατιοῦ, κ' ἔμοιαζε τὸ σφύριμά του σὰν ἀναστέναγμα, σὰν παράπονο.....

— Ὅλα λοιπὸ γιὰ σᾶς. Γιὰ μᾶς τίποτα, πρόστεσε μ' ἕνα ξερόγελο πού ἀφῆσε νὰ φανῆ μιὰ σειρά ἄσπρα, κοφτερὰ δόντια.

Ὁ ἀρχιτέκτονας εἶχε σταυρώσει τὰ χεῖρια στὸ στήθος καὶ δὲν ξεκολλοῦσε τὰ μάτια του ἀπὸ πάνω του. Ἐνοιώθε τώρα τὴ φοριχτὴ ἀλήθεια. Μποροῦσε νὰ φωνάξῃ μὰ τοῦ φάνηκε τόσο ταπεινωτικὸ, μπρὸς σ' ἕνα μαλέτσιο....

— Κάνε ὅτι θέλεις. Τώρα μ' ἔχεις στὰ χεῖρια σου, ψιθύρισε μ' ἕνα ξερόν τόνο.

— Δε θὰ σ' ἀφήσω νὰ χαρῆς τὴ δόξα σου. Ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ ἀφαιρέσω τὴ δόξα, σοῦ ἀφαιρῶ τὴ ζωὴ. Ἄ, νὰ εἶμαστε δίκιοι. Πρέπει κάτι καὶ σὺ νὰ συνεισφέρῃς....

Εἶπε καὶ τὸν ἔσπρωξε.

Ὁ ἀρχιτέκτονας ἔκλεισε τὰ μάτια του ἐνῶ τὰ ξανθὰ μαλλιά του ξακολουθοῦσανε πάντοτε νᾶνεμίζουνε μέσα στὸ μούχρωμα πού ἀπλώθηκε.

Ἄπὸ τις ἄδειες σάλες, ἀπὸ τοὺς θόλους, ἀπὸ τις στοῆς σὰ νὰ χύθηκε κείνη τὴ στιγμή κάποια βουή, κάτι σὰ βογγητό, πού ἐρχότανε ἀπὸ μακριά, μέσα ἀπὸ τοὺς αἰῶνες.... Τὸ σῶμα κατέβαινε κατρακλῶντας μέσα ἀπὸ τὴ σκαλωσιὰ γιὰ νὰ βρῆ τὸ χῶμα τοῦ δρόμου.....

Ὁ Μάρκος ἔσκυψε τὸ κεφάλι του πάνω ἀπὸ τὴ σκαλωσιὰ καὶ παρακολούθησε σκυφτὸς τὸ σῶμα πού κατέβαινε ὅσο ποὶ τὸ εἶδε νὰ σκάξῃ στὴ γῆ. Ὑστερὸς ἀρχισε νὰ κατεβαίνῃ καὶ αὐτὸς ἀργὰ τὴ στενὴ σκάλα.....

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Τὸ ἐρχόμενο φύλλο

Ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ φύλλο γιὰ λόγους τεχνικοὺς ἄργησε λίγο ἀπ' τὴ κανονικὴ του μέρα καὶ ἐπειδὴ πέφτον ἀπ' ἀνάμεσα ἢ γιορτές καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νᾶναπληρωθῇ ἢ καθυστέρησῃ, ἀναγκαστικὰ τὸ ἄλλο θὰ κυκλοφορήσῃ στὶς 5 τοῦ Γενάρη.

μονάχος καὶ νὰ στέκεται κάμποση ὥρα στὴν κορφὴ τῆς σκαλωσιᾶς ἔτσι σὰ νᾶθελε νὰ καμαρώσῃ τὸ ἔργο του, νὰ νοιώσῃ τὸν ἑαυτὸ του ψηλότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον. Κεῖνη τὴν ὥρα ὁ ἥλιος εἶχε ἀνάψει φωτιὰ καὶ πρόβαινε σὰ βασιλεῆς ἀργὰ μέσα στὰ κόκκινα σύννεφα, λὲς καὶ τοῦ εἶχανε στρώσει τὸ δρόμο μετὰ τριαντάφυλλα· ὁ νέος ἀρχιτέκτονας στάθηκε στὴν κορφὴ τῆς σκαλωσιᾶς μετὰ τὰ μάτια γυρισμένα πρὸς τὴ δύση, ἀκούνητος. Ὁ ἀγέρας πού ἐκεῖ ἀψηλὰ φυσοῦσε πιδὸ δυνατὰ, τοῦ λαινετὰ ξανθὰ πλοῦσια μαλλιά καθὼς στεκότανε ἐσκουφωτός, τὰ σῆκωνε ἀψηλὰ κ' ἔπαιζε μαζί τους τρελλά. Τὸ μέτωπό του ἔκαιγε κείνη τὴ στιγμή. Εἶτανε ὁ πυρετὸς τῆς δόξας πού τοῦ γινε τώρα φωτιὰ καὶ τὸν ἔκαιγε καὶ τὸν ἔλιωνε σὰν τὸ κερί. Γι' αὐτὸ ἀδυνατίζε μέρα τὴ μέρα καὶ τὰ μάτια του τὰ βαθεῖα γουβιάνανε πιδὸ πολὺ μέσα στὶς κόχες τους. Βύθισε τὰ μάτια του στὰ σύννεφα πού ἀρχίζανε τώρα νὰ χλωμαίζουσε, νὰ σκουραίνουσε.... Συλλογίστηκε. Αὔριο ἔμελλε νὰ στηθῇ ἀψηλὰ στὸ μέτωπο τοῦ χτίριου ἢ λευκὴ πλάκα μετὰ χρυσᾶ, σκαλιστὰ γράμματα, πού θὰ παραδίνανε στὴν αἰωνιότητα τὸνομά του. Ἀναγάλλιασε, τρεμουλιάζε ἢ φωνὴ του ἀπὸ μιὰ γλυκειὰ τρεμουλιά σὺν τρεμουλιάζανε τὰ νερὰ τῆς θάλασσας τὴ στιγμή ἐκεῖνη πού τὰ φιλοῦσε ὁ ἥλιος. Εἶτανε ἕνας ἄγνωστος καὶ τώρα εἶναι ἕνας δοξασιμένος. ἕνας στεφανωμένος, ἕνας πλούσιος...

Ἐνας ἄνθρωπος πρόβυλε σιγὰ μέσα ἀπὸ τὸ γιαπί. Γύρισε καὶ κοίταξε.

— Ἐσὺ ; Δὲ σκόλασε ἀκόμα ; ψιθύρισε ἀδιάφορα, ἀφαιρέμενος σὰ νὰ ζοῦσε σὲ κάποιο ὄνειρο.

— Στάθηκα νὰ θαμᾶσω κ' ἐγὼ τὴ Δύση. Ὑπέροχο ἀλήθεια θέαμα, εἶπε ὁ Μάρκος μ' ἕνα παράξενο, κακὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια.

— Μπᾶ ; ἀλήθεια ; ἀποκρίθηκε ὁ ἀρχιτέκτονας μ' ἕνα ἄντονο εἰρωνικὸ στὴ φωνὴ του.

— Αἶ τί νὰ γίνῃ. Ἐλπίζω νὰ συχωρέσετε καὶ σ' ἐμᾶς νὰ θαμᾶζουμε τις ὁμορφες Δύσεις πού μᾶς τις χαρίζει ὁ Θεός.

Τὸν κοίταξε στὰ μάτια ἀμίλητος γιὰ κάμποση ὥρα. Τὰ σύννεφα γινόντανε ὀλοένα πιδὸ σκούρα.

— Μιλᾶς ἀλήθεια παράξενα. Πὼς σὲ λένε ;

Ὁ Μάρκος πικρογέλασε.

— Τόσους μῆνες δουλεύω στὴν οἰκοδομῆ σου καὶ δὲν καταδέχτηκες νὰ ρωτήσῃς οὔτε τὸνομά μου. Βέβαια τί νὰ νὰ τὸ κάνῃς ἐσὺ τὸνομά μου ; Ἐσὺ τώρα εἶσαι μεγάλος, ἐνδοξος. Μάρκο με λένε, εἶπε ὁ Μάρκος.

Ἐπειτα ζύγωσε πιδὸ κοντὰ στὸν ἀρχιτέκτονα καὶ τοῦ εἶπε σιγαλὰ, ζυγώνοντας τὸ στόμα του στὸ αὐτί του.

— Αἶ πὼς σοῦ φαίνουμαι ; σὰ σκουλήκι, δὲν εἶναι ἀλήθεια ;

Ἐσκασε κάτι δυνατὰ γέλοια πού τὰ πῆρε ὁ ἄνεμος στὸ γοργὸ πέρασμά του καὶ τὰ σκόρπισε μακριά. Μείνανε ἀκίνητοι, σιωπηλοὶ κοιτάζοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλονε στὰ μάτια, σὰ νὰ ζητοῦσε ὁ καθένας νὰ μαντέψῃ τὴ σκέψη τοῦ ἄλλου.

— Ξέρεις, αὔριο θὰ βάλουμε τὴν πλάκα μετὰ χρυσᾶ γράμματα, ψιθύρισε ὁ ἀρχιτέκτονας. Ὁ Μάρκος κούνησε τὸ κεφάλι του θλιβερά.

— Ἄν τὸ ξέρω ; Τὸ ξέρω ναί. Μὰ νὰ σοῦ τὸ πῶ γιὰ

Ο ΠΕΡΗΣ

Ήταν κάμποση ώρα πούχαν ανάψει τὰ φανάρια στους δρόμους όταν ὁ Περὴς βγήκε ἀπ' τὸ μαγαζὶ τοῦ δούλευε. Ὁ δροσερὸς ἀέρας τῆς νύχτας τὸν χτύπησε στὸ πρόσωπο. Ἀνάπνευσε βαθεῖα, μ' εὐχαρίστηση δυὸ—τρεις φορές καὶ βιαστικά δ.ευθύνθηκε πρὸς τὸ σπίτι του. Μὰ κάτι σκέφθηκε φαίνεται γιατί σὲ λίγο στάθηκε κοντὰ σ' ἕνα φανάρι κι' ἔβγαλε νὰ κυττάξῃ τὸ βωλόη του.

— Ὁκτόμιση εἶπε... Ἐ δὲν εἶναι καὶ πολὺ ἀργά. Ἡ γυναῖκα μου μπορεῖ νὰ περιμεῖνῃ μισὴ ὥρα ἀκόμα.

Ἐπειτα τί διάβολο νὰ δουλεύῃ κανεὶς σὰν τὸ βῶδι; ἔλη τὴν ἡμέρα καὶ νὰ μὴν πιῇ κι' ἕνα ποτηράκι μ' ἕνα φίλο σὰν τελειώσει τὸ βράδυ τῆ δουλειά;

Καὶ τὸ κάτω—κάτω τῆς γραφῆς δὲν εἶμαι κι' ἐλεύθερος τώρα νὰ γυρίσω λιγάκι ἀργὰ στὸ σπίτι μου;

Αὐτὸ μὰς ἔλλειπε...

Ἐμεινε διστάζοντας λίγες στιγμὲς στὴν ἴδια θέση καὶ τέλος ἄλλαξε διεύθυνση κι' ἄρχισε πάλι νὰ περπατᾷ βιαστικός, μὲ τὸ κεφάλι σκυμένω κάτω.

Σκεφτότανε...

Ὅλος ὁ κόσμος γυρίζει σὰν τελειώσει τὴ δουλειά στὸ σπίτι του, τρώει μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του, κουβεντιάζουνε λιγάκι κι' ἔπειτα πάει νὰ κοιμηθῇ νωρὶς γιὰ νὰ ξυπνήσῃ πρωτὴ τὴν ἄλλη μέρα.

Αὐτὸς τί κάνει; Κάθε βράδυ γυρίζει μεσάνυχτα μεθυμένος, δέρνει τὴ γυναῖκα του, μαλώνει μὲ τὰ παιδιὰ του ποὺ ξυπνοῦν φοβισμένα καὶ πέφτει ἀποκαμωμένος σὲ μιὰ γωνιά γιὰ νὰ σιωπῇ τὴν ἄλλη μέρα μὲ βαρὺ τὸ κεφάλι καὶ μὲ τὴν ἀπόφαση ν' ἀφίση πιά αὐτὴ τὴ ζωὴ καὶ νὰ νοικοκυρευθῇ κι' αὐτὸς λιγάκι.

Κάθε πρωτὴ τὴν ἔπαιρνε αὐτὴ τὴν ἀπόφαση καὶ κάθε βράδυ τὴν ξεχνοῦσε....

Τίναξε πρὸς τὰ πίσω τὸ κεφάλι σὰν νὰ τὸν βάραιναν αὐτὲς ἡ σκέψεις καὶ ὅπως πάντα μουρμούρισε.

— Ἄς εἶναι θ' ἀρχίσω ἀπ' αὐριο.

Σκόνταψε σ' ἕνα δυὸ διαβάτες, εἶπε «παρτον» ἀσυνείδητα καὶ ἀποφασισμένος πιά προχώρησε.

Νὰ τὸ κόκκινο φανάρι τοῦ κάπελλα!

Ἡ σκέψεις του ἄλλαξαν, ἡ γεύση τῆς ρετσίνας τοῦ ἤρθε στὸ νοῦ καὶ χαμογέλασε.

— Ἐσχνάει κανεὶς! εἶπε.

Μπήκε μέσα χαιρέτισε μιὰ—δυὸ παρέες καὶ πήγε νὰ καθήσῃ σὲ μιὰ ἄλλη παρακάτω.

— Ἐνα ἑκατοσταράκι κύρ Γιώργη, φώναξε, αὐτὸ θὰ πιούμε μονάχα ἀπόψε.

Οἱ φίλοι του γέλασαν.

— Βρὲ τὸν Περὴ ἀπὸ πότε μωρὲ μὰς ἄρχισες τὴ δίαιτα;

Γέλασε κι' αὐτὸς καὶ πήρε ἕνα ποτήρι στὸ χέρι.

— Στὴν υγιειά σου Περὴ!

— Στὴν υγιειά σας! Καὶ τόπιε μονορούφι.

Περασμένα Μεσάνυχτα!

Ἡ πόρτα τῆς ταβέρνας ἀνοίγει σιγά—σιγά. Ἀκούγον-

ται μερικὲς βραχυσυμμένες φωνὲς νὰ τραγουδοῦν παράτονα.

Ὁ Περὴς καὶ δυὸ—τρεις φίλοι του, ἔλοι στουπὶ στὸ μεθύσι βγαίνουν καὶ προχωροῦν τρεκλίζοντας καὶ γελώντας.

— Βρὲ Περὴ αὐτὴ μωρὲ ἦταν ἡ δίαιτα πούπες πῶς θὰ κάνης;

Ὁ Περὴς θυμώνει.

— Ἐσὺ νὰ κυττάς τὰ χάλια σου βρὲ καὶ νὰ μὴ σὲ μέλ-λη γιὰ μένα ἀκοῦς;

Ὁ ἄλλος γελᾷ μ' ἕνα γέλοιο βραχνό.

Προχωροῦν ὡς τὴ γωνία τοῦ δρόμου κι' ἔχει χωρίζουντε.

— Γιὰ σου Περὴ.

— Γιὰ σου.

Κι' ὁ Περὴς παίρνει τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ του σκοντάφτοντας σ' ἔλους τοὺς στύλους τῶν φαναριῶν ποῦ τῶρα μένουν οδιστά.

— Εἶμαι μεθυμένος σκέπτεται, Νά... δὲν μπορῶ νὰ σταθῶ στὰ πόδια μου, τὸ κεφάλι μου γυρίζει...

Χά... χά γιὰ δὲς!, ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος μόλις μὲ εἶδε ἄλλαξε πεζοδρόμιο.. χα.. χά δὲν μπορῶ νὰ σταθῶ στὰ πόδια μου καὶ μὲ φοβοῦνται.

Ἐπειτα σοδαρεῖται καὶ στέκεται. Ψάχνει ἔλεος τῆς τσέπης τῆς ἀναποδογυρίζει καὶ βγάζει μιὰ δεκάρα.

— Ὅλα τὰ ἦπια, μουρμουρίζει, ἔλα...

Τὸ βλέμα του πέφτει ἄξαφνα στὴ δεκάρα ποῦ κρατᾷ στὸ χέρι καὶ χαμογελάει.

— Ἄ ὄχι λάθος κάνω, δὲν τὰ ἦπια ἔλα, μοῦ μένει μιὰ δεκάρα! Μὰ τί μπορεῖ νὰ κάνῃ κανεὶς μὲ μιὰ δεκάρα;... τίποτα... πῶς τίποτα... μὲ μιὰ δεκάρα μπορεῖς νὰ κάνης μιλιούνια!

Τὶ μὰς ἔλεγε ἐκεῖνος ὁ γραμματιζούμενος ὁ Στάθης προχτὲς στὸ μαγαζὶ! Ἄν κανένας, λέει, ἔβαζε μιὰ δεκάρα στὴν τράπεζα τὴ μέρα ποῦ γεννίθηκε ὁ Χριστὸς θὰ εἶχε σήμερα τόσα μιλιούνια ποῦ ὀλόκληρη ἡ γῆ δὲ θὰ τὰ χωροῦσε... χάχά... ἔτσι εἶπε... ὀλόκληρη ἡ γῆ! Γιατί λοιπὸν κι' ἐγὼ νὰ μὴν;... ναὶ αὐτὸ εἶναι... τὸ βρήκα... θὰ βάλλω τὴ δεκάρα μου στὴν τράπεζα... χάχά... κι' ἔπειτ' ἀπὸ πενήντα ἀπ' ἑκατὸ χρόνια... χάχά... μὰ τότε δὲ θὰ εἶμαι πιά ἐγώ...

Κουνάει λυπητερὰ τὸ κεφάλι καὶ ρίχνει μακρὰ τὴ δεκάρα.

— Ἄς πάει κι' αὐτὴ λοιπὸν.

Ἀρχίζει πάλι νὰ περπατᾷ καὶ σὲ λίγο ἡ σκέψεις του ἀλλάζουν.

— Νὰ ψιθυρίζεις, ἡ γυναῖκα μου τῶρα σὰν πάω στὸ σπίτι θὰ μὲ πῇ μπεκρη... καὶ θὰ μὲ βρίσῃ... καὶ θὰ κλαίῃ... κι' αὐτὴ καὶ τὰ παιδιὰ τῆς θὰ κλαίει. Κι' ἐγὼ θὰ τὴ δειρῶ... ὄχι δὲ θὰ τὴ δειρῶ γιατί θὰ ἔχει δικιο... Εἶμαι παλιάνθρωπος... μὰ πάλι ἀν μὲ βρίσει;...

Χάνει τὸ δρόμο του καὶ ζητάει ἀπ' ἕνα διαβάτη νὰ τοῦ τὸν δείξῃ.

— Στὸ διάβολο δὲν εἶναι ζωὴ αὐτὴ!...

Σὰν φτάνει στὸ σπίτι του εἶναι μιὰ. Ὅλοι κοιμοῦνται.

Χτυπάει τὴν πόρτα κι' ἐπειδὴ ἀργοῦν νὰ τοῦ ἀνοίξουν θυμώνει καὶ χτυπᾷ πιδ δυνατὰ.

Ἐπειτα πάλι τοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ τὸ κόκκινο φῶς τῆς ταβέρνας.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

— Ἀνοίξτε λοιπὸν ἐπὶ τέλους!... δὲ θὰ μ' ἀφίσετε σὰν τὸ σκυλὶ ἀπ' ἔξω.

Ἀκούγονται βιαστικά βήματα ἀπὸ μέσα καὶ σὲ λίγο ἀνοίγει ἡ πόρτα. Φαίνεται μιὰ γυναῖκα—ἡ γυναῖκα του—μ' ἕνα κερὶ στὸ χέρι.

— Πάλι μεθυμένος! μουρμουρίζει.

Ἐκεῖνος γυρνάει πρὸς τὸ μέρος τῆς καὶ θυμωμένος...

— Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ μὲ κοροιδέψῃ ἐμένα!... Ποιὸς;... ἕνας τιποτένιος... ἕνας χασομέρης... Κάνω δίαιτα λέει... μὰ ποῦ θὰ μοῦ πάῃ!...

Ἡ πόρτα κλείνει βαρεῖα καὶ μπαίνουν κι' οἱ δυὸ στὴν κάμαρα. Τὰ παιδιὰ του, ἕνα κορίτσι ὡσαμε δεκαπέντε χρονῶν ἀρκετὰ ὁμοιομορφο μὲ ὄψη χλωμὴ κι' ἕνα μικρὸ ἀγοράκι ὡσαμε τεσσάρων, στρυμογμένο κοντὰ στὴν ἀδερφή του, κοιμοῦνται σ' ἕνα στῶμα κατὰ γῆς.

Ἄπ' τὸ μεθύσι ποῦ ἔχει δὲν τὰ βλέπει καὶ ρίχνει ἀπάνω τους τὸ καπέλο του καὶ τὸ ροῦχο. Τὰ παιδιὰ ξυπνοῦν τρομαγμένα καὶ τὸ μικρὸ ποῦ τὸ καπέλο τοῦ ἤρθε κατακέφαλα ἀρχίζει νὰ σιγοκλαίῃ.

— Δὲ φτάνει ποῦ τυραννᾷς ἐμένα, τοῦ λέει ἡ γυναῖκα του, ἀλλὰ κακομεταχειρίζεσαι καὶ τὰ παιδιὰ σου. Δὲ φτάνει ποῦ τ' ἀφίσεις νυστικά ἀπόψε μόνο τὰ ξυπνᾷς κι' ἀπ' τὸν ὕπνο τους. Τί σοῦ φταίνει αὐτὰ τ' ἄθῶα πλάσματα;...

— Καλὰ ντὲ μὴ φωνάζεις δὲν τὰ σκότωσα τὰ γρινιάρικά σου. Καὶ γυρνώντας πρὸς τὰ παιδιὰ.

— Σκασμὲς ἐσὺ!

Τὸ μικρὸ σπαινεῖ φοβισμένο καὶ ἡ γυναῖκα του ξακολουθεῖ μὲ θυμὸ.

— Νὰ σωπάσῃ ἔμπεκρούλιακα! νὰ σωπάσῃ παραλυμένε! ποῦ εἶτι βγάζεις τὴν ἡμέρα πᾶς καὶ τὰ πίνεις τὸ βράδυ στὸ κρασοπωλεῖο. Ποῦνε μωρὲ τὸ μερομίσθι σου ποῦντο;

Ὁ Περὴς ἀγριεῖται φουρκίζεται καὶ τὴν πιάνει ἀπ' τὰ μαλλιά.

— Τὸ μερομίσθι μου ἔ, τὸ μερομίσθι μου θέλεις; Νά το μωρὲ στρίγγλα πάρτο. Καὶ χτυπᾷ. Ἐκεῖνη τοῦ ξεφεύγει, κάθεται σὲ μιὰ γωνιά κοντὰ στὰ παιδιὰ κι' ἀρχίζει νὰ σιγοκλαίῃ.

— Ἐ καλὰ πίνω... καὶ μ' αὐτὸ τί;... πρέπει νὰ μὲ βρίζουνε... ἄ ὄχι!... τὸ μερομίσθι μου ἔ... δοῦλος σας εἶμ' ἐγὼ ἐπὶ τέλους... θὰ δουλεύω γιὰ σας!

Τὰ παιδιὰ φοβισμένα στριμώχονται περσότερο κοντὰ στὴ μητέρα τους.

— Κι' ἐσεῖς μωρὲ στρίγγλικά κι' ἐσεῖς μὲ τὸ μέρος τῆς πᾶτε;

Πιάνει τὸ κορίτσι ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὸ τινάζει δυνατὰ.

— Ἄμ τί παιδιὰ τῆς μάνας σας δὲν εἴσαστε;... Ἐπειτα ἀποκαμωμένος πιά τ' ἀφίνει καὶ παίφτει σὲ μιὰ μισοσπαμένη καρτέλα ποῦ βρίσκεται κοντὰ του.

Δὲν ἀκούγεται παρὰ τὸ σιγόκλαμα τῶν παιδιῶν.

— Τὴν ἔδειρα σκέπτεται... μὰ μ' ἔβρισε... κ' ἐκεῖνα τ' ἄδειρα... μὰ κλαίγανε... ἄχ αὐτὸ τὸ ἀνυπόφορο γρινιάρικο κλάμμα... Καταραμένο κρασί!. Ἄπ' αὐριο δὲ θὰ ξαναπιῶ!...

Ἐπειτα πάλι τοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ τὸ κόκκινο φῶς τῆς ταβέρνας.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

Ἐσχνάει κανεὶς! μουρμουρίζει.

ΕΡΗΜΟΚΛΗΣΣΙ

Γλαυκὴ τ' ὄνειρου σιγαλιά, χαμόγελο τ' Ἀπρίλη, μέσα στὸ φῶς σας λούστησαν κάποια λησιμονημένα χαρμοσύνης ὄνειρατα ποῦ μένανε κρυμμένα, ὡς κρυφοζοῦν στὰ ἔρσειπια λησιμονημένοι θρούλλοι.

Τάχα σὰν τύψεις ξύπνησαν, σὲ νέο φῶς λουσιμένα; ὁ ἥλιος ἑαρινὸς γέροντας γλυκοφίλει τὰ θεϊκά σας πρόσωπα, τ' ἀχνά, φωτοκαμμένα, κ' ἔσβυνε ἀργὰ καὶ μουσικά σὲ μι' ἀγωνιά τὸ Δεῖλι.

Ἐγινε ἐκεῖ νοσταλγικός, μὲ τὰ ξεφυλισμένα πέταλα ἀρχαίας θύμησης, γιὰ νὰ τὰ ξαναστήσω σὲ ῥόδο κατακόκκινο μιᾶς πίστες, μὰ σβυσμένα.

μυθωνοοῦν ἄφρα, ἀινιγματικά, κι' ὅταν τ' ἀφήσω νὰ σκορπιστοῦν τριγύρω μου, θλιμμένους περατάρης, δρέπω ἕνα γέλοιο ἀνάνθιστο μιᾶς πεθαμένης χάρις!

II

Ἐξύπνημα χαρμόσυνο μὲ τὴν Αὐγὴ τοῦ Μάη ποῦ κάτι ἀπλὸ νοσταλγικὸ μέσα στὸ φῶς σου σμίγει, ξυπνόντας μέσα ἀπ' τὸν ἀνθὸ ἡ πεταλοῦδα ἀνοίγει λευκὰ τρεμάμενα φτερά, καὶ τ' ἄνθος ξεφυλλάει.

Μ' ἀπ' τὴ παιδιάτικη χαρὰ τὸ πνεῦμα μου ἔχει φύγει, κάτι ψυχρὸ, στοχαστικὸ, τὴ σκέψη κυβερνάει, τώρα πια μὲς τὶς πάλευκες ὄνειροκόρες πάει γι' ἀπόκοσμο ἕνα ὄνειρο. Δὲν τὴ ξυπνοῦν σὰν ῥίγη

κάποιας καμπάνας οἱ ἀχοί, ποῦ στὸν ἀέρα πάλι ξεπνόντας δέησες κρυφὲς πρὸς τὰ οὐράνια πλάτια τὶς μαντυλοῦσες τοῦ χωργιοῦ, τ' ἀλαβαστρένια κάλλι,

ποῦ τὰ βλέπεις χρυσόνειρα μὲς τῶν ἀνδρῶν τὰ μάτια. Σὰ ξένου κόσμου γέννημα στέκουμαι καὶ μονάχα μιὰ σκέψη λέει θλιβερὰ «Ὅνειρο νάσαι τάχα;»

Στὴ μνήμη πεθαμένου ποιητῆ

Α. Κ.

Πάλλεται ὠρὸν ἰωμάτισμα στὸ κάμπο, κρύφιο φῶς τοῦ Δελινοῦ, κι' ἀναριεῖ ἀχνὰ ἡ ἀνεμώνη, κάτι θλιμμένο σμίγει ἀργὰ σὰν πεθαμὸς, κι' ὑψώνει μιὰν ἀρμονία ἀπὸ μακρὰ ἀδῶρητος αὐλός.

Ἐ πόσο ὠραίνει τὴ στιγμὴ ὁ ἀπόμακρος ζυθμός, μὲ κάτι ἀχνὸ κι' ἀξίγητο ποὺ στὴ σιγὴ φτερώνει, ὡς στὸν τεφρὸν ὀρίζοντα ἀργὰ ὁ καπνὸς ἀπλώνει, ἕνας σκοπὸς σὰν τὴ ζωὴ ἀξίγητος, κρυφός.

Οἱ Νοστολγοὶ τοῦ Ἐρωτα ἀργοδιαβαίνουν μόνοι στὴν ἐρημιά, τὴ μάνα αὐτὴ τοῦ ὄνειρου ποῦ φτερώνει ὄλα τ' ἀχνὰ ποῦ κρυφοζοῦν, ἐνῶ μελωδικὸς

ἕνας σκοπὸς ποῦ χύνει ἀργὰ ἀδῶρητος αἴλός, σὰν θλίψη μυστηριακὴ ποῦ τὴ ψυχὴ κυκλώνει σβύνεται ἀξίγητος μακρὰ, ἀχνός, ἀποσπερνός!

Γ. Θ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΙΛΙΝΟ

Ἡ ὕγρασία μπερόνιαζε τοὺς τοίχους καὶ σκόρπιζε κάποιους ἀχνούς ἀόρατους μελαγχολίας, καὶ τὸ δειλινὸ σκούρεβε πνιγμένο ἀπὸ βαρειά σύγνεφα ποὺ σὰν κοπάδια μελανοπῶν πουλιῶν κατὰ τρωγαν λαίμαργα τὸ γαλάζιο τοῦ οὐράνιου περβολιοῦ. Τὸ σκοτάδι σιγὰ—σιγὰ περνοῦσε ἀπ' τὰ τζάμια καὶ γιόμιζε τὴ κάμαρη, σὰ σύνθημα ποὺ προσκαλοῦσε τῆς θύμησης ἀπ' τοὺς τάφους τοὺς...

Σηκώθηκε βαρειά καὶ κουρασμένα ἀπ' τὸ γραφεῖο του καὶ γύρεψε ν' ἀνάψῃ μόνος του τὸ τζάκι.

Ἄστραψε τὸ πρῶτο σπύρτο καὶ σιγὰ-σιγὰ κάποιες φλόγες ἄρχισαν νὰ τυλίγουν τὰ ξύλα. Νόμιζες πὼς χάιδευαν ἀπαλά-ἀπαλά τὴν ἐπιφάνεια καὶ πὼς τὴ στόλιζαν μὲ ὠραίους χρυσαυθούς· κι' ἔμωσ ἡ μικρὴ φλόγη, κάτι σὰν ἀέρινο φιλί, μαύριζαν σὲ λίγο τὰ ξύλα καὶ τοὺς ἔσθωναν κάθε δροσιά....

— Πόντοι, πόντοι, σιγοψυθύρησε. Καὶ θυμήθηκε κάτι ἀπ' τὴ ζωὴ του ποὺ φαίνονται πὼς τὸν χάιδευσαν γιομάτο φῶς καὶ εὐτυχία, κι' ἔμωσ μὲ τὸν καιρὸ εἶδε πὼς τοῦ εἶχε πάρῃ ὅλη τὴ δύναμή του....

Ἡ φωτιὰ ἤσυχά—ἤσυχά πρόχωροῦσε. Ἐπῆρε τὸ φουσερὸ καὶ φύσηξε δυνατά... Ἀραιὲς σπύρες στὴν ἀρχὴ κι' ὕστερα ὀλόχρυσες σειρὲς ξεχύνονταν τριζοβολώντας μ' ἕνα εἰρωνικὸ γέλοιο... Κάποιος χορὸς σὰν ἀπὸ δαίμονες γιόμιζε τὴ καπνισμένη τρύπα τοῦ τζακιοῦ, κι' αὐτὸς ὄλο φουσοῦσε, κι' ἔκανε νὰ σπιθοβολοῦν χρυσαφιά σκουλίγια ποὺ τρέχαν σὰν ζαλισμένα καὶ χώνουνταν στῆς χαραμάδες....

— Νὰ ἡ ζωὴ, ξανάπε.... Κι' ὕστερα ἡ σάχη....

Τώρα εἶχαν φουντώσει ὠραίες φλόγες ἤμερες κι' ὑποσχετικές, γιομάτες ἀπὸ ναζιάρικα τσακίσματα κι' ὠμορφες καμπύλες. Τρέχαν μὲ λαχτάρια κάποιον ἀνήφορο κι' ἀγκάλλιαζαν τὰ ὑπομονετικὰ δεντρόκλαδα καὶ τὰ σφιγγαν καὶ τὰ λυῶναν μὲς τὴν πύρα τους.—«Ἡ γυναῖκα, σφύριξε», καὶ σηκώθηκε ἀπ' τὸ τζάκι, ἔρριξε ἕνα παχὺ χαλί ἀπάνω στὸ ντιβάνι κι' ἀνάθοντας ἕνα τσιγάρο ξαπλώθηκε....

* *

Σὲ λίγο ἄρχισε ἡ βροχή... Ἐνας ἀέρας ποὺ σηκώθηκε μακρὰ, πολὺ μακρὰ, πέρα ἀπ' τὰ σύγνεφα καὶ τοὺς οὐρανοὺς, κι' ὕστερα μ' ἕναν ἀόρατο σπασμὸ, γεννήθηκαν ἡ πρῶτες στάλες... Σιγὰ—σιγὰ κατακυλοῦσαν καὶ κρότιζαν στὰ βουβὰ τζάμια σὰ χαιρετισμοὶ ἀπὸ ἀγνωστα χεράκια...

Ναρκωμένος ἀκούγε τὴν ὑπερκόσμια μουσικὴ καὶ συρμένος ἀπ' τὰ μάγια τῆς καὶ τὸ βαθὺ ἐκδικητικὸ ἀντίλαλο τοῦ τζακιοῦ, παραδομένος σὲ κάποιον δεσμὸ ἀπὸ φύχινες κλωστὲς νόμιζε πὼς τώρα γιὰ πρώτη του φορὰ ἔδωκεν στὴ ζωὴ.—

Σὰν νὰ ἦταν μικρὸ παιδάκι κι' ἔτρεχε ἀξέγνωστο μὲ τρελλὰ πηδημάτα, κι' ἔπερνε φιλιά ἀπὸ στοργικὲς ἀγκαλιές, κι' ἀκούγε σιγανὰ νανουριστικὰ τραγούδια:

Ποῦ καὶ ποῦ κάποιον δυνατότερον χτύποι τῆς βροχῆς στὰ τζάμια ποὺ ἀπότομα ἔπαυαν, μιὰ δυνατὴ χτυπησιά, δίχως μάρκος, μόνο μ' ἕνα βαθὺ μουγκητό, τὸν φέρναν στῆς πρῶτες λύπες του. Καὶ σιγὰ ὅπως ἦρθαν περνοῦσαν κι' ἡ βροχὴ ζωήρευε...

Ἄρχισε τώρα νὰ ψιθυρίζει κάποιον ἀόριστον τραγούδι μὲ φωνὲς κυματιστές, ἀνήσυχες, ποὺ τοῦ θύμιζαν τὰ χρόνια τῆς νεότητος του, κι' ἔβλεπε τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸ του νὰ τρέχῃ ἀνήσυχος γιομάτος ἀπὸ πόθους πρωτοφάνερωτους...

Σὰν κάποιον ἀόρατη γαλήνη εἶχε ξεχυθῆ. Μιὰ στιγμὴ ἀνάπαφης πρωτοῦ ξεσπάσει ὁ μεγάλος ὁ χαλασμός, κι' ὕστερα γιομάτα φωτιὰ, μιὰ γλυκεῖα ξεγελάστρα φωτιὰ, ζωήρευαν τὰ κατακυλισμένα... Ἐνας χορὸς στήνονταν, χορὸς τρελλός, ἀφρόντιστος μὲ ξεφωνίσματα κομμένα, ποὺ τότε γελοῦσαν, τότε ἔκλαιγαν, καὶ παιχιδίζαν ἢ νεροστάλες μὲ τὰ λουλούδια καὶ τὰ φιλοῦσαν μὲ λαχτάρια καὶ τὰ λίγιζαν μὲ κάρια... Κι' εἶδε σὰν δυὸ μάτια ἐκστατικὰ νὰ τὸν κυττάζουν. Κι' ὕστερα σκοτάδι ποὺ τὸν κύκλωνε, μὲ κομμένα μισόλογα καὶ κλεμμένα φιλιά... Σιγαλὰ ἡ ἀγάπη του ξεκαθάριζε καὶ γιομάτες φῶς πρόβαλλαν κάποιες μέρες εὐτυχίας... Κι' ἡ βροχὴ σέρνονταν σὲ τρελλὸ χορὸ γιομάτο σπασμούς καὶ γέλοια μὲ σιγανὲς φωνὲς ποὺ ὑπόσχονταν τὸ αἰώνιο!....

Μὰ τώρα πένθιμη ἡ βροχὴ ἔπεφε μονότονα καὶ νευρικά. Δὲν εἶχε οὔτε ὑποσχέσεις, οὔτε φιλιά, οὔτε ὄνειρα. Κατακυλοῦσε σδυσμένη, μ' ἕνα ἦχο ἀδιάφορο ξεψυχισμένο.

Κι' εἶδε τὸ πρῶτο ἀσήμωμα τῶν μαλλιών, τὰ βαρετὰ του γερατειά, ὄλα τὰ πεθαμμένα χρυσόνειρα τῆς νεότητος του καὶ σιγαλὰ ἀνοίχτηκε μπροστά του ὁ δρόμος, ἕνας μεγάλος δρόμος σὰν χωνί, ἀνοίχτος μπροστά, ποὺ προχωρόντας στένευε γιὰ νὰ τελειώσῃ σὲ μιὰ βαθεῖα σκοτεινὴ τρύπα, γιομάτη ἀπὸ ἄγνωστους καπνοὺς καὶ σιγοψιθυρισμοὺς ποὺ κάνουν ὡς τὰ τώρα δὲν εἶχε ἀκούσῃ...

Κι' ἔπερνε ἡ βροχὴ τοὺς στερνούς τῆς κυματισμούς καὶ ξεχύνονταν σὲ μιὰ μπόρα καὶ θρηνηλογοῦσε γιομάτη τρομαχτικὸς βρόντους κι' ἄγριους θυμούς, κι' ἔσφιγγε τὴ καρδιά του μὲ ἀκαθόριστους φόβους... Κι' ὕστερα, μαζεύοντας ὅλη τὴ δύναμή τῆς ἔξασπε σ' ἕνα βαρὺ βρόντο, γιομάτο θρηνο, καὶ ξέφυχα σπασίματα ἤχων σὰν νὰ σερνε μαζὺ τῆς σ' ἕναν ἄλλο κόσμον χαρὲς καὶ λύπες καὶ παλάτια κι' ὄνειρα...

...Ἐνας στερνὸς σπασμὸς, ὁ δυνατότερος ἀπ' ὅλους, κι' ὕστερα ἡ βροχὴ ἔπαψε γιὰ νὰ ξαναρχίσῃ σὲ λίγο....

1918

Π. ΜΠΑΤΙΣΤΑΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ

(Κομμάτι παρμένο ἀπὸ τὸ ὁμόνυμο βιβλίο τοῦ G. Hauptmann)

Ἐνα πρωτὸ ἀσύγκριτα γλυκὸ. Τὸ μάτι μου βόσκει. Χωρὶς ἀμφιβολία ὁ Παράδεισος θὰ εἶναι ἕνας τόπος γεμάτος ἀγνωστα ὠραῖα λουλούδια. Οἱ ὄμορφες ἀνεμῶνες τῆς Κέρκυρας δίνουν τὴ συναίσθησι ἐνὸς κόσμου πιὸ ὠραίου. Θαρρεῖ κανεὶς πὼς βρίσκεται σ' ἄλλο πλανήτη. Σ' αὐτὴ τὴν ἰδεατικὴ ἐκσταση ὑπάρχει ἡ μεγάλη μακαριότητα.

Ἦστερ' ἀπὸ λίγο βρίσκω τὰ τελευταῖα λείψανα ἐνὸς ἀρχαίου μικροῦ Βωμοῦ. Εἶνε μόνο τὰ θεμέλια, μερικὸι στυλοὶ σκορπισμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Ἐγὼ κάθουμαι χάμω στῆς πέτρες καὶ συνεπαίρνει τὴν ὑπαρξί μου μιὰ ἀνέκφραστη λαγνεία. Μία λεπτὴ ὑπέροχη εὐτυχία μὲ γεμίζει ὀλόκληρο.

Χωρὶς νὰ πιστεύω σχεδὸν ἀκόμη σ' αὐτὸ τὸ ὠραῖο ὄνειρο ποὺ ἔγεινε ἀλήθεια.

Ἡ τοποθεσία τοῦ Βωμοῦ στὸ κεκλιμένο ἐπίπεδο, ἦφλά ἄνω στὴν θάλασσα καταμαγεύει. Παληὲς σοβαρὲς ἐλῆες περικυκλώνουν σὲ μικρὸ διάστημα τὸ βαθύλωμα ἄνω στὸ ὁποῖο εἶναι στημένος ὁ Βωμός.

Σὲ ποιὸ Θεό; Σὲ ποιὸ ἥρωα; Σὲ ποιὸ σάτυρο; Σὲ ποιὰ Θεά; σὲ ποιὰ Νύμφη ἦταν ἀφιερωμένος ὁ μικρὸς μου βωμός; ποὺ ἦταν πλεγμένος στὸ μετώπιό τῆς Ἀκτῆς καὶ χαιρετοῦσε τὸν ναύτη ποὺ σίμωνε;

Αὐτὴ ἡ σιωπηλὴ κατοικία τῶν εὐτυχημένων, αὐτὴ ποὺ δέχεται ἀκόμη σήμερα θυσιές, τὸ μουρμούρισμα τῆς ἐλῆας, τὸ τρελλὸ βούισμα τῆς μέλισσας, τὸ ἄρωμα τῆς πεδιάδας. Τὰ μικρὰ λαμπρὰ κύματα τῆς θάλασσας ἔρχονται κινούμενα ἀπὸ ἕνα σιγανὸ Ζέφυρο σὰν μιὰ εὐλαθητικὴ λιτανεία, καὶ μοῦ φαίνεται πὼς δὲν εἶμουν ποτὲ τίποτε ἄλλο παρὰ σκλάβος στοὺς ἀθάνατους Θεοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Δὲν ξέρω πὼς μοῦ ἦρθε ἡ ἰδέα πὼς ἔπρεπε κάτω ἀπὸ τὸ Βωμὸ νὰ εἶναι μιὰ σπηλιὰ καὶ μιὰ βρύσι. Κατεδαίνω λοιπὸν τὰ χαλασμένα σκαλοπάτια καὶ τὰ βρίσκω καὶ τὰ δύο.

Βρύση καὶ σπηλιὰ χύνονται σὲ ταράτσες κατασπαρμένες ἀπὸ Μαργαρίτες· σ' αὐτὴ τὴν κρυφὴ τοποθεσία κρύβεται μιὰ γλυκεῖα χάρι.

Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ γιὰ νὰ λατρεύω, νὰ ἀγαπῶ αὐτοὺς τοὺς Θεοὺς ποὺ μ' ἐξουσιάζουν.

Γι' αὐτὸ κόβω λουλούδια, τὰ πετάω στὴν δεξαμνὴ τῆς Βρύσης καὶ προσεύχομαι στῆς χαριτωμένες τοῦ Δία θυγατέρες, τὲς Ναΐαδες καὶ τὲς Νύμφες.

Μετάφραση

CURT ROESNER

ΣΟΝΝΕΤΑ

(ΤΡΙΤΗ ΣΕΙΡΑ)

I

—ΕΞΑΓΝΙΣΜΟΣ—

Ἄμαρτωλή, χίλιες φορὲς ἀχόρταγα δοσιμένη
στὸν ἀγνωστο ἄντρα, τὸν γερό, μὲ τὴν περίσσια ὀρμή,
ἀπόψε ἀπὸ τὴ νεότη μου ὅση δροσιά ἀπομένει
στὴν κουρασμένη σάρκα σου θὰ δώσῃ νέα ζωὴ.

Πρωτὰ ἀγάπη ἀπὸ κρυφὴν ἀποθυμιὰ ἀναμμένη
σοῦ φέρω —ὀλόμωστο καρπὸν— ὠραῖα Μαγδαληνὴ
καὶ τὸ κορμὶ ἀνυπόμονο τώρα ἀπὸ σὲ προσμένει
τὸ ἀψὺ πιὸ τῆς Ἑδονῆς, φαρμάκι νὰ τὸ πιῇ.

Ἡ χαμηλὴ, χανωτικὴ, βαθεῖα σου ὀλάσπη κλίνη
ξεφαντωνὴν ἀπόψ' ἀργὰ χλωμὸ κι' ἂν μὲ δεχτῇ
τὸ ἐφηβικὸ μου ὡς τὴ στερνὴ σταλλιά ἄδειασε λαγνί

Ποῦ πλέον λαχτάρω στὸ αἶμά μου ποτὲ νὰ μὴν ἀνθῇ.

—Κ' ἔτσι σφιχταγκαλιάζοντας γιὰ πάντα τὴ Γαλήνη:
ὄραιοθάνατος, ἀγνός, ν' ἀρχίσω νέα ζωὴ.

(1918)

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ

ΑΣΤΡΟ ΛΑΜΠΡΟ

TOY JEAN MORÉAS

Φοίβη, ἄστρο ποὺ λαμπρόφωτες ἀπλώνεις τὶς φτεροῦγες,
Ἦ φλόγα ἐσὺ νυχτερινὴ ποὺ ὄλο κι' ἀλλάζεις σχῆμα,
Τὰ μαῦρα δάση φώτισε, τὶς ἰσκιωμένες ροῦγες
Ποῦ πλάνητας ὁ φίλος μου φέρνει τὰ βροῦ του βῆμα!
Μὲς στῆς κισσόφραχτες σπηλιὰς ποὺ μάταιους ἦχους βγαίνουν,
Στὸ βράχο τὸν ἀπόκρημνο ποὺ οἱ γίδες ἀνεβαίνουν,
Πάνω στάκυμαντα νερὰ τῆς λίμνης, μὲς στὸ βάλο,
Μὲς στῆς καλαμοστόλιτης ἀκρονεριᾶς τὸ σμάλο,
Μέσα στῆς κρύας νεροσυρμῆς τὸ κρούσταλλο ποὺ σπάει,
Παντοῦ τὸ φῶς σου ἀχνότερο νὰν τὸ θωρεῖ ἀγαπαί.

Ἡ ἀνομία, ὁ θάνατος τοὺς συντοὺς δὲ σκιάζει
Καὶ τὸ μικρότερο κακὸ στοῦ λογικοῦ τὰ μάτια
Μὲ τάγερακι ὅταν φυσᾷ μὲς ἀπ' τὰ ξάρτια, μοιάζει,
Τοῦ πλοίου ποὺ λιχνίζεται στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.
Κι' ὁ φίλος μου ξέρει καλὰ πὼς ἡ δροσιά, τὸ χρῶμα
Δὲ στεφανιώνουν πάντοτε τὰ δέντρα πὼς ἀκόμα
Τὰ ὠρὰ χινόπωρα περνοῦν· πὼς ἡ χαρὰ ἂν μᾶς λείπει,
Μένει στῆ θύμηση γλυκὴ τὸ διάβα τῆς κ' ἡ θλίψη
Πὼς, σὰν ἀνθρώπινο κι' αὐτὴ, πεθαίνοντας θὰ φύγει.
Κ' ἔτσι τὸ σκέδιο τὸ πλατὺ καὶ τὴ βαθιὰ τὴ σκέψη,
Στὴ ρόκα ἡ Μοῖρα ἀκούραστη κλώθωντας τὰ τιλίγει,
Ἀράχνη, ποὺ στὰ δίχτυα τῆς τὴ μύγα ἔχει μπερδέψει!
Ἦμίμενα, τάχα ποιὸς μπορεῖ τὴ λαύρα νὰ μπόδαι
Ξερὰ στοὺς κήπους νὰ σκορπᾷ τὰνθη τ' Ἀπριλομάη,
Τῆς θλιβερῆς τῆς χειμωνιάς τὴ παγωμένη ἀνάσσα
Νὰ κάνει ἀχνότερη, χλωμὴ, τοῦ ἡλιοῦ τὴ λάμψη πᾶσα,
Νὰ φεύγει κατ' ἀπ' τὴ μυρτιά κι' ἀπὸ τὰ ρόδα γύρω
Μιᾶς ὀμορφιάς ἀνέρο καὶ φτερωτὸ τὸ μῦρο,
Καὶ πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια μας πιὸ γρήγορος ἀκόμα
ὁ χρόνος νὰ ξεφτερουγάει ἀλλάζοντάς τους χρῶμα;

Ἄπὸ νὰ πρῶτα χρόνια του, ὁ Φοίβη, ἐσὺ Κινθία,
ὁ φίλος μου ἐρωτέφτηκε τὴ λάμψη σου τὴ θεῖα·
Τὸν κῆλο σου κοιτάζοντας νάλλάζει τὶς μορφές του,
Μὲς στῆ γλυκεῖα σου ἐπίδραση ἔγραφε τὶς στροφές του.
Νῦσσα καὶ Σκύρο κ' Ἐρυσσο κ' Ἰωλὸ ἀμμοστρωμένη,
Τμῶλο, μεγάλη Ἐπίδαυρο, πράσινη Κυδωνία,
Ἀφήνοντας ὁ φίλος μου τιμοῦσε μὲ λατρεία
τοῦ Λάτιμου ἐκείνη τὴν κορφὴ ποῦγινες ἐρωμένη.

Κι' ἀφοῦ ὁ βαθύτερος καημὸς κ' ἡ ἔγνωια ἡ πιὸ θλιμμένη
Δὲν τὸν ἀφήνουνε στιγμὴ, θεὰ του ἀγαπημένη,
Ἐσὺ κι' ὡς τὴ φροντίδα του ποὺ στῆ ψυχὴ του κλείνει
Μάκρυνε τὴν ἀστραφτερὴ τῆς ὄψης σου γαλήνη!
Τότε ἡ φλογέρα του μὲ τοὺς ἀγροτικούς ἀχούς τῆς
Θὰ τραγουδήσει θαρετὴ τοὺς παλιούς θυμούς τῆς
Τῶν κιθαρωῶν τῶν ποιητῶν, τῆς λύρας τῶν πατέρων,
Ποῦ στὸ ἀκουσμά των ἔλαμπαν τὰ μάτια τῶν Κερβέρων·
Γιατὶ καὶ τὴν προφητικὴ τοῦ Ἀπόλλωνα μανία
Ποῦ κάνει ὄλο τὸ φύλλωμα νὰ σείνει τὰ κλαδιά του,
Κανεὶς θνητὸς δὲν ἐννωσε πιὸ δυνατὴ, πιὸ θεῖα,
Ὅπως ὁ φίλος μου ὁ γλυκὸς τὴν κλείνει στὴν καρδιά του.

ΔΗΜ. Π. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Κατά τό : La chanson des marins halés

του PAUL FORT

Ο,τι μαγέψει η θάλασσα, μη μάταια τό προσμένεις !
Και τί αν ξανάρθει στο νησί ;
Μήτε η μαννούλα μήτ' εσθ
Θά ιδήτε ο,τι εποδούσατε : τής οψης του φριγμένης
Τά κάλλη επήρε η μάγισσα, και σέν, αν αντικρύσει
Μήτε θά μοιάζει σαν γελάει
Μήτε αν δακρύζει είτε μιλάει,
Τόσο, που λές μι' αλλοιώτικη ψυχή τούχει χαρίσει...
Και την καρδούλα, που εννοιωθες λαχταριστή στα στήθη,
Κρατεί μακρούθε από τη γή
Και κάθε αγάλη του η στοργή
Σιγά—σιγά τη βύθισε στάπατήτά της βύθη...
'Αλλοι ! δε θά ξανάρθει πιό ! τη θάλασσ' αγαλιάζει
Μά τι και αν ερθει στο νησί ; θά λυώσει απ' τό μαράζι !

Σπέντες 1918-XI-20.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΕΥΡΥΠΙΔΗ

ΙΠΠΟΛΥΤΟΥ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΡΤΕΜΙ

ΤΟΥ ΝΑΖΟΥ

Σε σένα τουτο το πλεκτό στεφάνι, ω Δέσποινά μου
'Από λειβάδι απάρθενο, κορφολόγιστο φέρνω,
'Εκει όπου ουτε βοσκου βολεϊ να βόσκει το κοπάδι,
Ουτε δρεπάνι επέρασε, μ' αγγιχτο ως απομένει
'Η μέλισσα—ανοιξιάτικο λειβάδι—τό βοσκαει,
Με ποταμίσιες δε η Αιδώς ποτίζει το δροσούλες—
Για όσους κανένα ωρμήνεμα, μα ετσι από φυσικό τους
'Η φρονιμάδα ισαξια σε κάθε τι έχει λάχει,
Αυτοι να το κορφολογουν τι στους κακους δε στεκει.
'Αλλ' από χέρι ευλαβικό, δέξου το, ω Δέσποινά μου,
Στολίδι, ω πολυαγάπητη, για τα χρυσά μαλλιά σου.
Σε μένα απ' όλους τους θνητους τούτη στεκεται η χάρη
Που εσε και συντροφεύω εγω και πολυκουβεντιάζω,
Γρεικώντας τη φωνούλα σου κι αν αφαντή σου η οψη.
—Εϊθε ισαξια ως αρχισα να βρω του βίου μου τέλος.

Μετάφραση

ΜΗΛΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ

Μαυρο καράβι αρμένιζε
στη θάλασσα τη μαύρη
την ησυχία γυρεύοντας
σε ξένη χώρα νάβρει,
Το φάρο σαν αντίκρυσσε
στις ράχες των κυμάτων,
ιέντωσε τα πανιά του διάπλατα
κι' εδεσε τα σκοινιά των.

Μά ήταν αστέρι ο φάρος κ' εφυγε
και πήγε τάλλα αστέρια νάβρει
και το καράβι επήμεινε, που αρμένιζε,
μαυρο, στη θάλασσα τη μαύρη.

ΠΕΡΑΣΕ...

Σε χρυσοχείμαρρους φωτός,
ντυμένη μ' ασπρη μουσελίνα,
γελάει, ληθάει, και τραγουδάει
μια κολομπίνα !

Κι' από τα χείλη της ξεχείλισε
της αρμονίας η μέθη γύρω
κι' όλα νάγκάλιασε, τα μέθυσε
με της ανάσας της το μύρο.

Μά ως η χαρά πέρασε κι' εφυγε,
οτι βουβή κάμαρη, την άδεια,
το φως χλωμόγυρε και πέθανε
κλαμένο στης νυχτός τά χάδια.

Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΟΥΚΟΥ

(ΤΟΥ STEVENSON)

Προτού μās ερθουν πρώιμες του φθινοπώρου οι μπόρες,
Τις φτέρουγες σου παίρνεις
Και, κήρυκας της Άνοιξης σε μακροσμένες χώρες,
Το μνήμα της φέρνεις.

'Αγαπημένο μου πουλί ! χλωρό είνε το κλαράκι,
'Οπου στρόφιζεις οθε αν πας τών ουρανών σου η εικόνα
Φαντάζει πάντα γαλανή κι ο ύμνος σου μεράκι
Πικρό ποτέ δε γνώρισε κι ο χρόνος σου χειμώνα.

'Ω ! αν και σε μένα δυο φτερά μου χάριζεν η μοίρα,
Με τί χαράν ατόφια
Του κόσμου όλου χαρούμενα θά φέρναμε τη γύρα
Της Άνοιξης συντρόφια !

Μετάφραση

ΝΙΚΟΣ Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

W. SHAKESPEAR

ΑΘΑΝΑΣΙΑ

Ποιός ηθελε το στίχο μου πιστέψη,
αν μέσα του δεν εκλειε τη μορφή σου
κι απείραχτη την αγια θύμησή σου
Δε σου είχε από το Χρόνο διαφεντέψη ;

'Α μπόρει ο στίχος μου να ζωντανέψη
τη γλύκα τω ματιω σου, τη ψυχή σου,
τις χάρες σου κι ακόμα το φιλι σου,
Σε ρίμα αθάνατη θά στάχα γω λαξέψη,

'Αλλιως—κιτρινωμένα από τα χρόνια,
περίγελα, γεμάτα καταφρόνια
παντοτεινά στη Λήθη θά ριχτοϋνε.

Κι αν μες σ' αρχαίου τραγουδιου το μνήμα
κάποια από τα παιδιά σου ακόμα ζοϋνε,
Σύ θενά ζης μες τη δικιά μου Ρίμα !—

A. ΑΡΓΥΡΙΟΚ

ΔΥΟ ΡΕΥΜΑΤΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Εσχωρίζω μέσα στο Χριστιανισμό δύο ρεύματα : το
ένα της ζωής και το άλλο του θανάτου. Ο «χαρούμενος
μουσικισμός» που άνησε στις Μεσημβρινές χώρες, ανταπο-
κρίνεται στο πρώτο ρεύμα. Ο «θλιβερός μουσικισμός»,
εκείνος των λαών του Βορρά, αντανακλάει το δεύτερο
ρεύμα. Ένας φιλόσοφος δυνατός η τουλάχιστον δυνατός
ως προσωπικότης, ο Schopenhauer συνεχίζει με την ηθική
του το μουσικισμό του θανάτου. Ένας άλλος φιλόσοφος—ο
Nietsche—που στην αρχή του πνευματικού του σταδίου
είχεν επηρεασθή βαθυά από τη βαρυά, βορινή, πνιγηρή
μορφή του μουσικισμού του Schopenhauer, ελευθερώνεται
σιγά-σιγά, αλλά χωρίς να κατορθώση ποτε να φθάση σε
μια ήρεμη και μόνιμη σκέψη. Η διαπίστωση της ζωής,
του Nietsche, είναι μάλλον σαν μια επανάσταση εναν-
τίον ενός νόμου που ζητά από το άτομο τη θυσία της ζωής
του. Τη διαπίστωση αυτή μας την κηρύττει διαρκώς τρα-
γικά, μεταχειριζόμενος φράσεις φλογάτες και εικόνες αφάν-
ταστου μεγαλείου. Άλλ' εκείνο το φυσικό αίσθημα της
χαράς, «της χαράς που λέγει μειδιώντας το ναι», λείπει
από το Nietsche. Ο Nietsche είναι εξίσου μακρυνά από
το-μεσημβρινό μουσικισμό όσο και από το μεσημβρινό ει-
δωλολατρισμό.

Το ρεύμα του θανάτου, του Χριστιανισμού το οφείλει
η Εδρώπη—για να μην ανατρέξωμε σε παλαιότερους αιώ-
νες, στο τραχύ Άφρικανό Άγιο Αδγουστίνου. Η αγάπη
του Θεού για τον Πατέρα αυτόν της εκκλησίας είναι μάλ-
λον το «μίσος της φύσης».

Όσο περισσότερο αισθάνεται μέσα του το μίσος της
φύσης, τόσο περισσότερο, αισθάνεται την αγάπη του προς
τον Θεόν να τεινη ν' αγγίξη το απόλυτο, να εξαλείψη από
μέσα του κάθε άλλο αίσθημα. Η φυσιογνωμία του τραχύ
αυτού Άφρικανού είναι αναμφισβήτητα μια από τες πιό
ένδιαφέρουσες μέσα στη γκαλερία των χριστιανικών φυσιο-
γνωμιών.

Υπήρξεν ένας ανήσυχος. Η ψυχολογία του δεν είναι
μην λεπτόλογη, πλούσια σε αποχρώσεις, αλλά έχει κατι το
δρμητικό που τη προδιαθέτει στις μεγαλοφυεις ανακαλύ-
ψεις. Έτσι π. χ. συναντοϋμε στις «Εξομολήσεις» του εν-
τελώς απρόοπτα μερικες σελίδες γραμμένες απάνω στη
μνήμη που και σήμερα ακόμη μπορούνε να διαδασθούν με
ωφέλεια του αναγνώστη.

Άλλά το βιβλίο που πιό καθαρά εκφράζει το μουσ-
κισμό του θανάτου, με μια ποίηση εμως απεράμιλλη, είναι
η λεγόμενη Imitatio Christi. Τίποτε μέσα σ' αυτό το βι-
βλίο από τη χάρη και τη πρωτόγονη ωφέλεια της μεσημ-
βρινής ψυχής. Όλο το βιβλίο αποπνέει την απογοή-
τευση, την άηδϊαν από τη ζωή, την αγάπη της μοναξιάς.
Τά πρώτα κεφάλαια είναι τά πιό ψυχολογικά. Μπορεί
να πη κανεις οτι δικάσκουν τη στοιχειώδη ψυχολογία «προς
χρήσι όλου του κόσμου» και χρησιμεϋουν ως εισαγωγή στα
μετέπειτα κεφάλαια που ζετυλιεται πιό ελεύθερα η «μυ-
στικιστική σκέψη». Από τα πρώτα κεφάλαια διδάσκεται
κανεις, μπορω να πω, την απόλυτη περιφρόνηση του κό-
σμου. Στα επόμενα την αγάπη του Θεού και τον τρόπο να
ένωθη μετ' αυτό.

Ο συγγραφεύς του βιβλίου αυτού ο Thomas à Kempis,
κατά πάσαν πιθανότητα, δεν διστάζει να αναφέρει και
έθνικους συγγραφεις όταν οι σκέψεις των συνταυτίζονται :
π. χ. αναφέρει τον Σενέκα σε μίαν παράγραφον :

«Ένας αρχαίος ειπεν : Όλες τες φορές που βρέθηκα
μαζυ με τους ανθρώπους, ξαναγύρισα λιγώτερον άνθρωπος
από πριν».

Σημειωτέον όμως, οτι ο Σενέκας, υπήρξε ένας αληθι-

νός καθώς ειπεν ο Martha, «directeur de conscience». Τέ-
τοιον τον φανερώνουν τα Γράμματα του και ως τέτοιος δεν
μπορούσε παρά να άρσση εις τους χριστιανους ψυχολόγους.
Γνωστόν επίσης είναι πως πολλοι από τους έθνικους συγ-
γραφεις διεμφησθήτησαν ως δικους των, για μακρυ χρόνο,
οι χριστιανοί. (*)

Οι ψυχολογικές παρατηρήσεις της Imitatio Christi,
που διαβάσει κανεις στα πρώτα κεφάλαια είναι ενδιαφέ-
ρουσες. «Νικα κανεις μια συνήθεια, με μίαν άλλην συνή-
θειαν». (**)

Άλλά δεν ειπε ελο το θέμα της Θαΐδος, του άριστουρ-
γύματος αυτού του Anatole France, μέσα στην έξης
σκέψη ; «Κάποτε νομίζωμε οτι μας κινει ο ζήλος, όταν
πράγματι μās κινά το πάθος».

Εν γένει η προσπάθεια του ασκητικού συγγραφέα του
βιβλίου είναι να πείση το άτομο να επιβληθη στην τάση του
προς εξωτερικεψη (ad spatiandum).

Το ρεύμα της ζωής, του χριστιανισμού, τον χαρού-
μενο μουσικισμό, το συναντοϋμε στον San Francesco d'As-
sisi, στην πιό συμπαθή αυτή μορφή του Χριστιανισμού.
Κανένα μίσος εδω, προς τη φύση, απεναντίας, ένα αίσθημα
άδελφότητος μ' αυτήν.

Τον ήλιον, ο San Francesco τον αποκαλει ira sole
(άδελφον ήλιον) τη σελήνη sor luna (άδελφή σελήνη), τα
ζφα τα φυτά, τα ονομάζει άδελφους.

Η μορφή αυτή του μουσικισμού είναι και πλέον σύμ-
φωνη με την τέχνη, και πράγματι ο San Francesco
d'Assisi θεωρείται σήμερα ως ένας από τους «initiateurs»

(*) Ο Σενέκας και ο Έπικτητος δηρξαν και οι δυο της αυτής
σχολής, της Στωϊκής. Καί όμως ο μέν πρώτος η αν προσφιλής στους
χριστιανους ο δεύτερος όχι. Το Έγχειριδιον του Έπικτητού, δηρ-
ξεν καθ' όλη τη περίοδο του Μασαίωνα και της Αναγέννησης, ένα ει-
δος «Β βλου λαϊκής» για όλους εκείνους που η Χριστιανική θρησκεία
δεν ικανοποιούσε. Πράγματι η σκέψη του Έπικτητού έχει ένα βαθύ
τόνο λαϊκό, λαϊκή ειδωλολατρική, πράγμα που δεν το βρούμε κανεις
στο βαρύ Σενέκα, το καζουττα, τον directeur de conscience. Η
φιλοσοφία του Έπικτητού, έμένα τουλάχιστον μου φαίνεται μια φιλο-
σοφία ζωής, με κεντρική ιδέα τη διαπίστωση του ατόμου, όχι μόνο
στην εσωτερικότητα αλλά και στις τάσεις του προς ανάπτυξη του. Ο
Έπικτητος δεν αποκηρύττει τη τόλη, τη ριφοκινδύνηση από το άτο-
μον. Δεν του λέγει : Μην επιθυμησης, ασκήτησε, αισθήσεις και νεύ.
Άλλά του λέγει : ζήσε, επεθύμησε, απόκτησε, άλλ' όταν η επιθυμίες
σου σε γαλάσουν, η στερηθής τα αποκτημένα, σκέψου ακόμη οτι δια-
τηρεις το οσοιωδέστερο, οτι εισαι ακόμη κύριος του εαυτου σου. Με
την «χρησιν φαντασιω» εισαι ελεύθερος, διότι «ταράσσει τους ανθρώ-
πους οδ τα πράγματα, αλλά τα περι των πραγμάτων δόγματα».

Το περίεργον είναι πως ειναι βαθύ χριστιανό σαν τον Pascal, τον
είλωσ πιό πολύ ένας Έπικτητος παρά ένας Σενέκας. Η αλήθεια,
όμως είναι πως ο Έπικτητος που ειχεν υπ' όψει του ο Pascal, ήταν
ένας Έπικτητος παραμορφωμένος, ένας Έπικτητος, πρόδρομος του
ήθικου νόμου του Kant (όποιος πραγματικως δεν είναι ο Έπι-
κτητος). Καί άρσσε στο Pascal, να συμβιβάξη, να διορθώνη μάλλον,
ένα σκεπτικιστή (μάλλον θετικιστή θά ελέγαμε σήμερα) σαν τον
Montaigne, με τον ήθικιστή Έπικτητο.

Ένα άλλο περίεργο είναι, πως καθώς για μια μακρυνά περίοδο, το
Έγχειριδιον δηρξε η Λαϊκή Β.βλος εκείνων που δεν ικανοποιού-
σεν η θρησκεία, έτσι και η Ιλια Imitatio Christi, δηρξεν η Βιβλος
των βαθύτερα θρησκευτικών ανθρώπων του Μασαίωνα, που δεν ικανο-
ποιούσε η εκκλησία, που ήθελαν την θρησκείαν όχι να τους επιβίλλε-
ται αλλά να τους αποκαλύπτει καταυθειαν.

(**) Βαθύερα ακόμη, ο Pascal από παρατηρεί, πως η έξη είναι
νά φύση, διερωτάται μήπως κάθε φύση και παράγεται από εξεις
προγενέστερες και οδτω καθέξης, όπου μπορούμε να πούμε οτι συνή-
τησε την εξελικτική σκέψη.

της τέχνης της Αναγέννησης στην Ιταλίαν. Ο Giotto αν και είναι επηρεασμένος ακόμη πολύ από το βυζαντινισμό, είναι όμως σε λιγώτερο βαθμό από το δάσκαλό του Cimabue, η μάλλον ολιγώτερον πιστός μιμητής και περισσότερο λατίνος. Η μορφή των πινάκων του δεν έχουν πιά εκείνο το βαθύ «σαρακοστιανό» που παρουσιάζουν ή άλλες εκείνες του Cimabue.

Με την Αναγέννηση την κοινώς λεγομένη Αναγέννηση (διότι υπάρχει και μία άλλη Αναγέννηση, Μεσαιωνική, που άφείλεται ακριβώς στο χαρούμενο μυστικισμό, όταν ξεχώρισε από τον άλλον, και η αρχιτεκτονική ή γοτθική, καθώς λέγεται γοτθική, ενώ έπρεπε να λέγεται γοτθική) παρουσιάζεται, ξαναφαίνεται μέσα στην ανθρωπότητα ένα νέο ρεύμα, που δεν πηγάζει πλέον από το χριστιανισμό αλλά του είναι προγενέστερο: το ειδωλολατρικό ρεύμα, l'eterne paganisme. Αλλά και ο χαρούμενος μυστικισμός μήπως δεν είναι: μια έκφραση και αυτή του αιώνιου ειδωλολατρισμού;

Το ρεύμα αυτό το άπεδέχθηκε πρό πάντων η Ιταλία και από εκεί μετεβιβάσθηκε και στη Γαλλία. Μια φυσιογνωμία, ολίγον λησμονημένη σήμερα, εκείνη του Lorenzo Valla θα άξιζε μια ιδιαίτερη μελέτη όπηρξεν από τους πιά ένθουσιώδεις ειδωλολατρικούς άτομιστάς της εποχής του. Καθώς ο Nietzsche του άρεσαν οι φράσεις ή ήχηρες και προκλητικές. «Η ζωή μου μ' ενδιαφέρει περισσότερο από τη ζωή της παγκοσμιότητας», γράφει σ' ένα βιβλίο του. Όλος ο Μακκιαθέλλης άποπνέει μια ζωή ειδωλολατρισμού.

Στο μεγάλο ζωγράφο Botticelli, μπορούμε να μελετήσωμε την πάλη μεταξύ μυστικισμού και ειδωλολατρισμού. Η άπειλητική και έμπνευσμένη φωνή του μικρού στο άνάστημα Savoranola, έκανε ώστε στο Botticelli ο ειδωλολατρισμός ή υποχωρήση. Τα λευκά τριαντάφυλλα rosa mystica, στολίζουν τους τελευταίους πίνακες του και όχι πλέον τα βυσσινιά εκείνα ειδωλολατρικά των πρώτων έργων του.

Από την Αναγέννηση κι' έπειτα ή ανθρωπότης βρίσκει αντιμετώπη με ένα γεγονός νέο, σχηματισμένο υπομονετικά ύστερα από άδιάκοπες έρευνες: το επιστημονικό γεγονός. Και είναι μόν συνηδέσεις καλλιτεχνών σήμερα, που άφομοίωσαν μέσα τους το «επιστημονικό πνεύμα», άλλες όμως παλαιών ακόμη σε μια άγονη πάλη έναντίον του.

Αθήναι 26. 11. 18

Γ. ΒΡΗΣΙΜΙΤΣΑΚΗΣ

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ*

Έγνοείται όμως, ότι ή λύση αυτή του κοινού νού, ενώ είχε όρθή, είχε όμως κι' άρκετά άόριστη. Δεν έχει την καθαρότητα τη διάγεια εκείνη, που κάνει τις ιδέες συγκεκριμένες και χαρακτηρίζει τις γνώσεις που έγιναν πιά επιδοτημονικές. Αν ο κοινός νους δεν γελιέται στις γενικές γραμμές, στις μεγάλες διαφορές, διατάξει όμως και παραστρατίζει συχνά τις ό,τι άφορξ τις λεπτομέρειες, τις διαβαθμίσεις. Είπαμε πρό όλίγου, ότι και άνθρωποι μορφωμένοι συγχέουν το Ώραίο με το άπλω Κομψό, ή το Γελοίο με το Κομικό. Ο φιλόσοφος όμως που σκέπτεται, έμβαθύνει κι' εξακριβώνει, τέτοια λάθη δεν τα φοβάται. Αυτός προσδιορίζει το άόριστο και φωτίζει το σκοτεινό. Αλλά ο δρόμος του, για να φθάση ως την ύπερτατη, την πλήρη γνώση του Ώραίου, είχε αυτός που χαράξαμε ως τώρα: Πρώτα ή ψυχολογική εξέταση και κατόπι ή μεταφυσική. Πρώτα το τριπλό εκείνο ψυχολογικό πρόβλημα και κατόπι το καθυτό φιλοσοφικό.

(*) Συνέχεια από το περασμένο φύλλο και τέλος.

- Α'. Αισθητική μας λοιπόν θα εξετάση με τη σειρά:
- Α'. Την επίδραση του Ώραίου στο Διανοητικό.
- Β'. Την επίδραση του Ώραίου στο Αισθητικό.
- Γ'. Την επίδραση του Ώραίου στο Βουλευτικό.
- Δ'. Τη Μεταφυσική του Ώραίου. Τι είναι καθυτό το Ώραίο; Ποία ή ουσία του, ή φύση του;
- Ε'. Τα είδη του Ώραίου. Το καθυτό Ώραίο. Το Κομψό ή Χαριτωμένο. Το Ύψηλό. Και
- ς'. Το Άσχημο και το Γελοίο.

Έδώ τελειώνει ή θεωρία. Έμάθαμε πιά ό,τι έπρεπε να ξέρουμε για το Ώραίο. Κι' άρχίζει, να ποιήμε, ή έφαρμογή. Στο δεύτερο αυτό Μέρος, ή Αισθητική μας εξετάζει την έμμορφιά της Φύσης και την έμμορφιά του Θεού. Λοιπόν:

- Α'. Η έμμορφιά του Άνθρώπου, — ψυχική, σωματική, ήθική.
- Β'. Η έμμορφιά των κατώτερων από τον Άνθρωπο πλασμάτων: Ζώα, φυτά, όρυκτά.
- Γ'. Η έμμορφιά του Θεού ή ή «θεία Ώραιότης» (Το ύπερτατο Ίδανικό.)

Στο Τρίτο μέρος της Αισθητικής θα εξακολουθήσωμε την έφαρμογή της θεωρίας στις Τέχνες. Θα ίδουμε δηλαδή αν το Ώραίο, όπως το γνωρίσαμε στους διαφόρους του βαθμούς, είναι το ίδιο μ' εκείνο που φανερώνουν, που έκφράζουν με τα γενικάς θαυμαζόμενα άριστουργήματά τους οι μεγαλύτεροι καλλιτέχνες και οι μεγαλύτεροι ποιητές όλων των χωρών και όλων των αιώνων. Έτσι θα ποιήμε στο μαγικό Βασίλειο της Τέχνης. Θα εξετάσωμε πρώτα ποιά είναι ή ιδέα της Τέχνης και τί σχέση έχει το Ώραίο (ς αυτή με το Ώραίο στη Φύση. Έπειτα θα πάρουμε τις Ώραιες Τέχνες μιά-μιά, με τη σειρά τους, από τη λιγώτερο έκφραστική ως την έκφραστικώτερη:

- Α'. Αρχιτεκτονική.
- Β'. Κηπουρική.
- Γ'. Γλυπτική.
- Δ'. Ζωγραφική.
- Ε'. Μουσική.
- ς'. Χορευτική. (Όρχηστική.)
- Ζ'. Μιμική. (Υποκριτική, ήθοποιία.)
- Η'. Ποίηση. (Λυρική, Έπική, Δραματική.)
- Θ'. Ρητορική.

[Η Ποίηση είναι ή έκφραστικώτερη. Η Ρητορική μπορεί να είναι κάποτε έκφραστικώτερη κι' από την Ποίηση, δεν είναι όμως καθυτό Τέχνη. Η Τέχνη δεν έχει άλλο σκοπό από το Ώραίο. Έν ή Ρητορική μεταχειρίζεται το Ώραίο σά μέσο για δικούς της σκοπούς.]

Στο τέλος, πιά, άφου κάμουμε όλο αυτό το ταξείδι στις χώρες του Ώραίου, με το δικό μας σύστημα, θα εξετάσωμε τα κυριώτερα αισθητικά συστήματα των αρχαίων και των νεώτερων φιλοσόφων. Θα γνωρίσωμε έτσι τους Πατέρες της Αισθητικής. Και πρώτα-πρώτα θα πάρουμε — με τη χρονολογική σειρά, — την «περί Καλού θεοριαν» του Πλάτωνα Έπειτα τη θεωρία του Άριστοτέλη. Έπειτα των νεοπλατωνικών, του Πλωτίνου και του Άγίου Αόγουστίνου.

Τόν μεσαιώνα ή Έπιστήμη του Καλού κοιμήθηκε, όπως τόσες άλλες. Αλλά ίδου το ξύπνημά της στις άρχές του ΙΗ' Αιώνα. Είναι ο Hutcheson, ένας ά το τους φιλόσοφους της Σκωτικής Σχολής, ο γάλλος κληρικός André, ο Γερμανός Baumgarten και ο Σκώτος πάλι Thomas Reid. Όλων αυτών θα ίδουμε τις καλλοιογικές θεωρίες. Κι' έπειτα, το βαρύ πυροβολικό της Γερμανικής φιλοσοφίας: Η θεωρία του Kant, ή θεωρία του Schelling, ή θεωρία του Hegel, του Shopenbauer, του Nitsche. Και τέλος θα γνωρισθώμε με τον περίφημο Άγγλο αισθητικό, τον Ruskin.

Όλ' αυτά, λογαριάζω να γίνουν σε πενήντα μαθήματα. Τα είκοσιπέντε θα τάκούσετε φέτο, 'ς αυτή την τάξη, και τάλλα είκοσιπέντε του χρόνου, στην άλλη.

Θά προσπαθήσω να είμαι όσο μικρό άπλούστερος, εύληπτότερος. Αλλά, — άς εξηγηθώμε μιά και καλή, από το πρώτο μάθημα, — όχι και διασκεδαστικός, όσο φαντάζεσθε ίσως. Ο σκοπός

μου δεν θα είναι να σας τέρσω, αλλά να σας μάθω. Θα σας χρείασθώ κάποιος κόπος για να παρακολουθήσετε και να καταλάβετε Αισθητική. Δεν είμαι διακοσμητής έγώ, δεν κάνω ύφος και ρητορική, δε μάρξουν καθόλου τα φουσκωμένα λόγια, που μπορεί να ένθουσιάζουν μιά στιγμή, αλλά χωρίς ναφίνουν στο νού τίποτα. Η φιλοδοξία μου, άπ' αυτή την έδρα, που μου έκαμαν την τιμή να μου έμπιστευθώ, είναι να έχω μαθητές και όχι θαυμαστές. Γι' αυτό, με κίνδυνο ίσως να στερηθώ μερικούς έκτακτους, που θάρχονταν έτσι, για να περνξ ή ώρα, — αν και με μεγάλη μου εύχαρίστηση θάβλεπα έδω και κυρίες, και κορίτσια, που δεν σκοπεύουν να γίνουν ήθοποιοί, — θα το πω καθαρά και ξεάστερα: Θά είμαι ξηρός, σχολαστικός αν θέλετε. Άκόμα κι' άπαιτητικός, γιατί θάπατώ όλη σας την προσοχή. Κάνω, βλέπετε, την προϋπόθεση, ότι για ναλάθετε σεις έδω, και να πληρώνετε, για να βγίτεε μαθαύριο, όχι έμποοσούπάλληλοι, ούτε μηχανικοί, αλλά ήθοποιοί, καλλιτέχνες, έχετε μέσα σας όλο το ζήλο, όλο τον ένθουσιασμό, όλη τη φωτιά που σπράχνει τον καλλιτέχνη. Περισσότερο λοιπόν από τα όραία λόγια, σας χρειάζονται πράγματα.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Φιλολογικά και καλλιτεχνικά

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ: «ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΝΤΕΣΣΑΣ ΒΑΛΕΡΑΪΝΑΣ»

Του τελευταίου αυτού δράματος του κ. Ξενοπούλου είναι διπλή ή σημασία 'στα χρονικά της Έλληνικής σκηνής: είναι ιστορική, — ένα έργο της σύγχρονης Έλληνικής ζωής σ' εποχή ψευτοκλασικισμού και ξενομανίας (1904) — και ήθική — μιά άπόδοσι της Τέχνης 'στην Τέχνη, κι' όχι πιά θυσία 'στα έφήμερα χειροκροτήματα ενός άμόρφωτου κοινού.

Ειδικώτερα, 'στο τεχνικό μέρος, δεν είναι πιά «ήθοποιογραφία» ή Τέχνη κινείται σ' ένα περιβάλλον έθνετικό κι' άριστοκρατικό, — και του έχει πάντοτε τόσην άνάγκη! «—Κόντε, κοντέσσα», έτσι μιλούν τα πρόσωπα μεταξύ τους: και τοδυ έχει την ουσιαστική σημασία σ' το έργο: ένα Παλιό άρχοντικό, με ιστορία, με τίτλους, με οικόσημα: θέλει ναμείν έτσι, μ' κάθε τρόπο, με κάθε θυσία. Και πώς θα το διατηρήση έτσι ένας κόντες διεφθαρμένος, που βλέπει την άρχοντιά μόνο 'στην όπερα και 'στ' άψηλό σπίτι κι' όχι μέσα 'στην ψυχή; Αυτό στοχάζομαι κι' αυτό εξηγεί την άπορία ενός κριτικού, που δεν έννοει πώς μιά ύψη σκοτώνει την πεθερά της, για ναύη θεία 'στην όπερα: τοδυ δεν είναι άλληθεια: όμως, — το είπαν και προτήτερα από μένα — οι καθημερινές έννοιες, οι μικροαθλιότητες κι' οι έξευτελισμοί (τόσο συχνοί 'στο ξεπεσμένο άρχοντικό), κάλουν τη ζωή άνυπόφορη, 'γγίζουν ως 'στο βάθος, καταματώνουν την ψυχή! Οι ήρωες πιά δεν είναι άντάξιοι πρός το περιβάλλον τους: και άνάγκη, που τους βρίσκει έτσι ταπεινούς, τους λυγίζει άλύπητα: ο τραγικός πόνος κι' ή ύπεροχη όδύνη είν' αυτό που έξευτελίζει — κι' αυτότο στέκεται ή κοντέσσα! μ' οι άλλοι, γύρω της είναι χυδαίοι και έξευτελισμένοι: ίσως οι άνθρωποι αυτοί, φτωχοί και άξιολύπητοι, θα έπρεπε να παρουσιασθών ως τέτοιοι πιά χτυπητά και άντί, να έξεγειρουν μέσα μας το μίσος και την ιδέα της έκδικήσεως, να μ'ς κάνουν να τους συμπονούμε ίσα-ίσα και να τους οικειώομε. Μά το δεύτερο αυτό δε συμβαίνει καθόλου, τη στιγμή που λαχταρούμε ένα Θεό να κατεβή άνάμεσα και να τους έμποδίση τους ανθρώπους αυτούς, να έκτελούν ένα έγκλημα άπάνω σ' έναν άλλον, να σφίγγουν με κάθε τρόπο — 'στ' άστεία, 'στα σοβαρά, 'στα χυδαία — μιά ψυχή πιστή 'στο σύμβολο της και να την αναγκάζουν να ξεσπξ κάπου σε κάτι το όχι καλλιτεχνικό τραγικό («σωπάτε, γιατί θ' άνοιξω να πέσω άπ' το παράθυρο»). Μά τοδυ προέρχεται μόνο από την κλασική ήθική του έργου, μόνο από την αυτηρή ιδέα που το διαπνέει, ότι καμιά άνάγκη δεν είναι τόσο μεγάλη, ώστε να μ'ς λυγίση 'μπρός 'στην ήθική: τον συγγραφέα δεν τον ενδιαφέρει και πολύ αν μισήσωμε τα ταπεινά πρόσωπα!

ίσως και να το θέλη: αυτός άποζητξ πρό πάντων να έξάρη το ένα, το άληθινό, το Τραγικό.

Η πάλη των δύο εποχών καθρεφτίζεται χτυπητά: «Θαρωρώ πώ: είναι πάντα το άρχοντικό με τα λιοντάρια 'στη θύρα»: είναι ή ύπαρξ, που πιστεύει, που ζή με ιδανικά, με νόμους, με καθήκοντα. — «Η άνάγκη κυβερνξ και τίποτ' άλλο»: είναι το λιγόνφυχο πλάσμα, που τρέμει και θέλει να συνθηκολογήση με τον έαυτό του. Κι' έδω είναι ή συγκεφαλαίωσι όλου του έργου.

Μερικές σκηνές, σάν τη; γιαγιās και του έγγονου, που ή παρθενική κοντέσσα άπατάται 'στην διαίσθησί της, έχουν τα στοιχεία του πολύ τραγικού: ο έτοιμόρροπος άγώνας της 'στο τελευταίο μέρος στενεύει την ψυχή και 'στο τέλος γεννξ τον έλεο της αρχαίας τραγωδίας. — Η άλληγορία, κάτω από χίλιων λογίων έκφράσεις, ακολουθεί την εξέλιξι του δράματος άπ' άρχης.

Το τόσο σημαντικό μυστικό, που γύρω του πλέκεται ή υπόθεσις έγώ δεν το πέρνω 'στην κυριολεξία του, ούτε 'στην διεξοδικότητά του: το μυστικό είν' ένα σύμβολο, που προσανατολίζονται όλτες οι άλλες πεποιθήσεις της υπερήφανης Άρχοντίας, της άπόλυτης Άρχοντίας, που σκεπάζει τα μάτια της στη ζωή, όπως ο άρχαίος σέρνει ως τα βλέφαρα τη τήβεννό του έμπρός σε κάτι άποτρόπαιο.

T. A.

ΕΛΛΗΝΟ-ΑΙΓΥΠΤΩΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Του φίλου κ. Σπύρου Μάσχη

Για πολλά — ίσως πάρα πολλά — χρόνια, την Έλληνο αιγυπτιώτικη φιλολογίαν αντιπροσώπεψεν μόνον, ή περίφημη τριανθρία Γκίκα-Γναυτοθ-Καδάρη. Στον τελευταίο πρέπει μόλον τούτοις ν' άποδοθη δικαιοσύνη και να αναγνωρισθ ότι σχετικά με τους δύο πρώτους όπηρξεν άπαναστάτης, και ότι υπέθαλψε τες φιλοδοξίες των νέων χωρίς όμως ποτέ ο ίδιος να πιστέψη πώς οι νέοι μπορούσαν στη λιγίτεχν'α να καλλιεργήσουν άλλο είδος από το της πρόχειρης φιλικής κριτικής. Έρχεται κατόπι μιά περίοδος προσπαθειών που την χαρακτηρίζει το έργον των τελευταίων τόμων του περιοδικού Νέα Ζωή, εκείνο του Σαραπειού και πρό πάντων το των Γραμμάτων.

Τα περιοδικά αυτά, είναι άναμφισβήτητον πώς άδημιούργησαν μιάν πνευματικήν κίνηση, χωρίς όρισμένην κατεύθυνσιν.

Από τρία όμως χρόνια τώρα, παρατηρήται στην Αίγυπτο ένα φαινόμενο, πλέον ή ένθαρρυντικό, μιά ζύμωση ιδιών θέλω να πω, που γίνεται με πάθος και φανατισμό. Η βίασις της ζύμωσης αυτής είναι ή άποκήρυξη της άρχης της αυθεντίας (principe d'autorité). Από παντού βλέπομε να κτυπιέται άλύπητα κάθε κοντίψη που ήλθε με πρόθεση να παιδαγωγήση μιά νύθη της όποιας τούς πέθους, τες υγιεινές μορφές και τες φιλοδοξίες δεν αισθάνεται, νύθης που βράζει από ζωή και που δεν διατηρεί τες προλήψεις του παρελθόντος.

Σήμερα από τους γράφοντας στην Αίγυπτο, πρέπει να δοθη προσοχή πρό πάντων στον Τιμο Μαλάνο, Νίκο Σαντορινιό, Παν. Παναγιώτου (Πέτρο Άλήτη) και Βασίλη Άθανασόπουλο. Οι νέοι αυτοί, παρεδχθησαν ως ένα από τους δικούς των και τον ποιητή Πέτρον Μάγνην, του όποιου έπανέφερν στο φως, το έργον, γύρω από το όποιον είχε τηρηθξ για τόσον καιρόν σσηή σιγή. (*)

Ο Μαλάνος μ'ς έδωκεν ίσαμς τώρα ένα τομίδιον ποιημάτων που με όλας τες έλλείψεις του ίκανοποιεί την αισθηση μ'ς: Τα Ρόδα θαλάμου. Με το τομίδιο αυτό απέβαλε και τες αισθητικές αδυναμίες που ως νέος όφειλε να έχη, και σήμερα μ'ς παρουσιάζεται ως ένας νεο-ειδωλολάτρης με φιλοδοξίες άρχηγου Σχολής. Στον ίδιο Μαλάνο όφείλομεν και ένα νέον περιοδικό τα Προτύλαια που στη δεύτερη του περίοδο βγήκε με πρόγραμμα ίδιως κριτικό και συγχρόνως τοπικό.

Έκτιμξ πολύ το έργον του άγαπητού σε όλους Νίκου Σαντορινιού, του πλανώδιου αυτού πωλητού. Είναι ή φωνή ή πλέον φυσική μέσα στην έλλην Έλληνική ποίηση. Είναι ο διαλεχτός ιδιαίτερος ποιη-

(*) Το Έργο του Πέτρον Μάγνην, έκδοση τών Άπουάων, Άλεξάνδρεια 1918.

της των «απουάνων», όπως πολλές φορές τον έχω ήδη αποκαλέσει.

Ο Βασίλης Ἀθανασόπουλος μαζί με τὸν Παν. Παναγιώτου (Πέτρον Ἀλήτην) μᾶς ἔδωκαν ὁ μὲν ἓνα ὁ δὲ δύο διηγήματα. Πλέον αὐτοχρῆς σὲ ἔμπνευσιν ὑπῆρξε ὁ Ἀλήτης ὅταν ἔγραψε μιὰ πολυσέλιδο, σὲ εἶδος φανερότερου κριτικῆ γιὰ τὸ Βουτυρά. Ἡ κριτικὴ αὐτὴ, ἂν καὶ δὲν μᾶς ἱκνενοποιεῖ πλέον καθόλου, ἔγινεν αἰτία ὥστε νὰ διαβασθῇ ὁ Βουτυρᾶς ἀπὸ κείνους ποῦ δὲν εἶχαν διαβάσει ἀκόμη τὸ ἀπειρον ἔργο του σπαρμένο σὲ χίλια δυὸ περιδικὰ σήμερα, εἴη ἡ Ἑλληνο-Αἰγυπτίω-του σπαρμένο σὲ χίλια δυὸ περιδικὰ σήμερα, εἴη ἡ Ἑλληνο-Αἰγυπτίω-τικὴ καλλιτεχνικὴ νεότης ποῦ διψοῦσε γιὰ νὰ εἶδῃ τὸν ἀνθροπο της καὶ ἀπὸ ἀδεξιότητα ἔπεσε στοὺς πλέον κωμικοὺς θαυμασμοὺς καὶ λατρειάς, ἔρθηκε τέλος κείνο ποῦ τῆς ἔλειπε στὸ Βουτυρά. Καὶ ἔτσι πέφτουμεν δρισηκὰ πλέον τὰ διάφορα εἰθωλα (ἐγχώρια ἢ ἑξωτερικὰ) ποῦ οἱ διάφοροι ἐπιτήθειοι κατὰ καιροὺς ἐπεχείρησαν νὰ προσφέρουν στὸ ἀγνὸ αἰσθημα θαυμασμοῦ τῶν Ἑλληνο-Αἰγυπτίω-των λογίων.

Δὲν θὰ ἤθελα νὰ ἔκλεινα τὴ μικρὴ αὐτὴ ἐπισκόπηση, χωρὶς νὰ ἀναφέρω τοῦ «Φοινικιώτες» τοῦ Καίρου ποῦ ἀκήρυξαν τὴν ἀνεξαρτησία τους ἀπὸ τὸ «ἐπίσημον» Ἐντευκτῆριον, καὶ ἰδίως τὸ γερὸ παλαιστὴ Λουκά Χριστοφίδη καὶ τὸν νεοῦσάτη ποιητὴ Πάνο Σταυρινό. Ἐπίσης δὲν ἀγνοῶ πῶς ὑπάρχει καὶ μιὰ σχολὴ νέων, ποῦ στὴν Γεωργικὴ Σχολὴ τοῦ Grignon ἀκούσαν τὰ μαθήματα δυὸ ἐκλεκτῶν ἐπιστημόνων, τοῦ Ducomet καὶ τοῦ Dumont. Τῆ σχολὴ αὐτὴ ἀποτελοῦν κυρίως νέοι Ἀλεξανδρινοί, μὲ ἀρχηγὸ τὸ φίλο μου Γιάννη Σαρραγιάνη καὶ ποῦ προτίθενται νὰ συνδυάσουν τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευνα μὲ τὴ λατρεία τοῦ ὁρζίου, καὶ τὴν κοινωνικὴν ἔραση.

Γ. ΒΡΗΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΜ. ΔΟΥΡΑ... ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ

Γιὰ τὸ νεόβγαλο βιβλίον τοῦ κ. Δούρα γραφτήκανε ἀκριτὰ στίς ἐφημερίδες. Τὰ περισσότερὰ ὁμοῦ ἀπ' αὐτὰ ἀπρεπα καὶ μὲ τὴν ἐλλείψην τοῦ σεβασμοῦ ποῦ ἀρμόζει στὸν Τεχνίτη—ὁποιοσδήποτε κι' ἂν εἶναι αὐτός— δείχνουν πῶς οἱ κριτὲς τους μονάχα τὸ πνεῦμα τῶν τραγουδιῶν κυττόξανε καὶ κρίνανε. Κι' ἂν ἡ θεολατρικὴ ἰδέα ποῦ διηπνέει κάθε τραγουδι τοῦ, εἶναι κάπως παράξενη γιὰ τὴν ἐποχὴ μας, πρέπει γι' αὐτὸ ἡμεῖς νὰ κηρυχτοῦμε ἐναντίον; Φτάνει ποῦ μπορεῖ καὶ μᾶς μεταδίνει στὸ ἔργο του ὅλη τὴν ἡρεμία τῆς ψυχῆς του, παρμένην ἀπὸ κεί ποῦ ὁ σημερινὸς ἀνθρώπος δὲν βρίσκει πορὰ μιὰ ξερὴ πηγὴ. Μὰ ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ πηγὴ—ἡ ἴδια αὐτὴ ξερὴ πηγὴ γιὰ μᾶς— εἶναι ποῦ ποτίζει δαλάκαιρο τὸ ἔργο του.

Ἡ ποίηση τοῦ γλυκεῖα, ἡρεμῆ, σὰν ὕμνος, δὲν ξεφεύγει ἀπ' τὴ θεολατρικὴ ἰδέα, λὲς καὶ μόνο ἀπ' ἐκεῖ ἀντλεῖ ὁ ἀνθρώπος τὴ δύναμι τῆς ζωῆς κι' ὁ Τεχνίτης τὴ δύναμι τῆς δημιουργίας. Ἡ πολυποικιλία ζωῆ δὲν ἔχει στὸ ἔργο τοῦ κ. Δούρα καμμιά ἐπίδραση. Μπορεῖ καὶ ξεφεύγει ἀπὸ κάθε τι ποῦ θέλει νὰ τὸν ζώσῃ ὄραματιζέται σ' ἓνα κόσμον θαυμάσιον γι' αὐτὸν γεμάτον ἀγιοσύνη. Ἡ ψυχὴ του εἶναι ἓνας ναός,

Ναὸς στὸ φῶς, ναὸς κρυφός, ναὸς ἐχτός μου, ἐντός μου

κι' ἡ φωνὴ τῆς σήμαντρο ποῦ ἤχει εὐλαβικά.

Σ. Μ.

ΛΙΓΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ἡ Ἐκθεσὴ τοῦ Φιλαδέλφειον ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ

Τὴν πρώτη Κυριακὴ τοῦ μηνὸς διαβάστηκε στὴ σάλα τοῦ «Παρνασσῶ» ἡ ἔκθεσι τῆς κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Φιλαδέλφειον ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ. Ἡ ἐλπίδα τοῦ χρήματικοῦ βραβείου ἔδωσε σὲ πολλὰ κλοῦβια αὐτὰ τὴν ἰδέα πῶς κλείνουν μέσα τους ποιητικὰ ἔμβρυα, ποῦ, ἀσχημάτιστα ἀκόμα, — οὔτε κἀν νεοσσοὶ — ἐτρύπησαν τὸ τσέφλι καὶ παρυσίασαν τὸ λεπτόμαζον καὶ λεπτότερον κορμάκι τους στὸ φῶς τῆς μέρας· καὶ τὰ κλωσσοπούλια αὐτὰ τρέξιν νὰ καταλάβουν τὸν Παρνασσό. — Ὅχι, βέβαια, τ.ο.α. Σύλλογον. —

Ὁ κ. Σακελλαρόπουλος, ἀπὸ τοὺς κριτὲς, ποῦ μᾶς ἐδιόβασε τὴ κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς συντεταγμένη ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Σ. Μενάρδο, φαινόταν σὰ νὰ πρωτάνοιγε τότε μόλις τὴν ἔκθεσι ποῦ ἐδιόβασε· ὁ συντάκτης τῆς ἔκθεσης αὐτῆς διαπέρασε μὲ τὰ βέλη τῆς σάντυρας του τοὺς ποιητὰς ποῦ μπλέχτηκαν τὰ μακρὰ τους

μαλλιά στὰ κλαδιὰ τῶν δένδρων τοῦ Παρνασσῶ, ἐνῶ ὁ Πήγασος, ἢ μᾶλλον, ὁ ἀχαμνὸς ντορῆς ποῦ εἶχαν καθυλικέφει, ξέφυγε κάτω ἀπὸ τὰ σκέλια τους, παίρνοντας μαζί του κοὶ τὸ σαμάρι τῆς «ἀπλῆς καθαρεύουσας». Παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ μιὰν ὑποβληθεῖσα συλλογὴ, γραμμένη ἀλλὰ Μορέας μᾶς λέει, ὁ κριτὴς τοῦ διαγωνισμοῦ, ὅτι ὁ Μορέας εἶναι ἀπαισιόδοξος, μαῦρος, ἀλαζονικὸς κι' ὅτι ἔκλεισε στοὺς στίχους του τὴ Βορειοδυτικὴν Εὐρώπη! Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἀρχίσαμε νὰ κάνουμε γεωγραφία ἀπάνω στὴν ποίηση;

Κι' ἓνα παράπονο· ἔπρεπε ὁ κ. ἀναγνώστη; νὰ μᾶς διαβάσει κάτι περισσότερον ἀπὸ τὰ ἔργα αὐτὰ καὶ ἔτσι νὰ ἀντιληφτοῦμε ἂν ἀπὸ τὰ σφάγια αὐτὰ ποῦ εἶχεν ἔμπρός του ἔτρεξε καμμιά στάλα αἷμα κόκκινο, ζεστὸ κι' ὄχι μόνο τὸ νεροουλιασμένο τους ποῦ εἶδαμε.

Μέσα στὴν ποιητικὴν αὐτὴ καρβουναποθήκη γυαλίζουν δυὸ τρία διαμαντάκια· εἶνε ἀπὸ μιὰ συλλογὴ «Ζωὴ» κοὶ κάτι στίχοι τοῦ Ζέφυρου Βραδινοῦ· κάποια λεπτὴ πνοοῦλα μπάτη κάνει νὰ ἀνθίζουν μερικὰ κρινάκια ἀφρῶν μέσα στὸ πελάγωμα τοῦ ποιητῆ, ποῦ γράφει τραγούδια — κάμποσες δεκάδες, — στὴ θάλασσα. Ἀπὸ τὰ ἄλλα τίποτα δὲν ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ λίγα τους νοιώθει κανεὶς πῶς καὶ τὰ πολλὰ τους δὲν εἶνε τίποτα. «Ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα» λέει μιὰ παροιμία· καὶ ἐξ ὀπλῆς τὸν ὄνον· μπορεῖ κανεὶς νὰ προσθέσει. Κανεὶς δὲ βραβεύτηκεν.

Ὁ διαγωνισμὸς ἀνεβλήθη σ' ὄλους αὐτοὺς τοὺς νεόνυμφους τῆς Μούσας — ὁ μόνος γάμος ποῦ μπορεῖ νὰ τὸ ριψοκιντυνεύσει κανεὶς — εὐχόμαστε... καὶ τοῦ χρόνου.

N. N.

ΚΑΤΙ ΛΙΓ' ΑΠ' ΟΛΑ

Στὴ συναυλία ποῦ δόθηκε τὴν 1η Δεκεμβρίου τὸ βράδυ στὸ Δημοτικὸ Θέατρο, τραγούδισε ὁ Μυλωνᾶς ἢ Φλῶρα Πασχάλη, καθὼς καὶ ὁ ὅπως πάντοτε καλὸς Ἀγγελόπουλος μαζί με τὴν Περπινιά παιζανε τὸ μονόπρακτον μελοδραματάκι τοῦ Β. Μασσέ «Οἱ Γάμοι τῆς Γιαννοῦλας» ἢ κόρη αὐτῆ καὶ θέλει νὰ μνηθῇ μὰ δὲν θὰ καταπορθῶσιν — νομίζω — ποτε τίποτα, γιὰτ' ἡ φωνὴ τῆς στονάρει ἀνεπτόφορα· λίγο κολὸ βιολετ τοῦ νεαροῦ Βολονίκη, τὸ ἀριστοτεχνικὸ παίξιμον τοῦ Μητρόπουλου, μιὰ ἀπαγγελία κάποιου δημοσιογράφου καὶ ὕστερον ἡ χονδροειδέστατη ἐμφάνισι τῆς Στρατ. Μπάντας, ἔκλεινε τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας αὐτῆς ποῦ τὰ 3/4 τῆς κράτησαν τὸ ἀκροατήριον ὡς τὴ μία μετὰ τὰ μεσάνυχτα.

B.

Ἐκδόσεις

Κυκλοφόρησε τὸ διπλὸ τεῦχος (13-14) τοῦ «Πυγασῶ»· ξεχωρίζουμε τὸ δρᾶμα τοῦ κ. Δ. Ταγκόπουλου «Μυριέλλα» ποῦ δημοσιεύθηκε τὸ πρῶτον μέρος του καὶ τὸ διήγημα τῆς κ. Πετρούκῆς ἀπ' τὰ τραγούδια του ο.χ. δὲν κανένα δὲν μᾶς ἄρεσε.

Ὁ συνεργάτης μας κ. Γ. Βρῆσιμιτζάκης θὰ βγάλῃ σὲ λίγο δικὸ του περιοδικὸ μὲ τὸν τίτλον «Αρνα Ρεπορ» ποῦ θὰ περιέχει ἀποκλειστικὰ δικὴ του ἐργασία.

Ὅσοι λάβανε τὰ φύλλα τοῦ «Βωμοῦ» καὶ τὰ κράτησαν πρέπει νὰ πληρώσουν τὴ συνδρομὴ τους.

Ὅσοι ἀπ' τοὺς συνδρομητὰς μας δὲν λαβαίνουν ταχυτικὰ τὸ φύλλον πρέπει νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν.

Τὰ προηγούμενα φύλλα βρίσκονται στὸ βιβλιοπωλεῖον Βασιλείου.

Στὸν Πειραιᾶ ὁ «Βωμός» βρίσκεται στὸ βιβλιοπωλεῖον Ἡλιάδη καὶ Σόμα.

Στὴν Ἀλεξάνδρεια στοῦ Ν. α. πρώτης.

ΒΓΗΚΕ :

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΝΤΕΣΣΑΣ ΒΑΛΕΡΑΪΝΑΣ

Δράμα σὲ τρία μέρη

ΤΟΥ ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Μαζὶ μετὰ τὸ διήγημα καὶ μετὰ Προλεγόμενα. — Κομψὸ βιβλιαράκι σὲ χαρτὶ Ὀλλανδικὸ μὲ δίχρωμον ξόφυλλον. — Πουλιέται δρ. 5. — Κάθε παραγγελία, μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγή, στὸ συγγραφεῖα, δόδς Εὐριπίδου 38.